
CONVERSES

SOBRE
EDUCACIÓ
EN EL
LLEURE I
ACCIÓ SOCIAL

EDICIÓ

Abril / 2015

Selecció d'articles
del Bloc de la
Fundació Pere Tarrés

PRÒLEG A CÀRREC
d'Antoni Gutiérrez-Rubí

COORDINACIÓ
Nati Pareja / Isabel Vergara

 **FUNDACIÓ
PERE TARRÉS**

Índex

Pròleg

Introducció

1. Educació en el lleure

Un estiu més ple d'oportunitats per als infants

Educar en el lleure, educar amb el llibre de la vida

El valor de les colònies...

100.000 monitores i monitors... al servei de les persones i del país

La formació, la millor eina per a la qualitat als centres d'espla

2. Educació ambiental

6 motius per augmentar la meva responsabilitat com a consumidor d'aigua...

El medi ambient del futur, un repte per a tots

3. Infància

Carta als Reis Mags

Els drets dels infants

Infants vulnerables, famílies vulnerables

La infància, una prioritat

La responsabilitat de la societat en l'atenció a la infància

La importància de l'educació emocional de 0 a 3 anys a l'escola bressol

Psicomotricitat a les escoles bressol

La importància de l'autoestima ja a l'escola bressol

4. Professions al servei de l'acció social

Treball social i perspectiva de gènere: entre la igualtat i la diversitat

Dia Internacional de l'Educació Social

Dinamització de l'esplai públic i l'educador de carrer

El sentit del treball familiar en l'ajuda a domicili

Doctorat i recerca: imperatiu legal o coherència?

La voluntat d'acció social de la Fundació Pere Tarrés

La paradoxa de les professions socials: treballar per no ser necessaris

5. Tercer Sector

Avaluació de l'impacte: desparasitar els infants per millorar l'absentisme escolar?

Les entitats socials d'Església i el seu paper en la cohesió social

La transparència del Tercer Sector, una nova norma vigent pendent de consensuar

Participació interna: una potent eina per millorar les entitats

Participació, sí; compromís, també!

6 claus per a la millora dels serveis dirigits a afectats per una malaltia

Gestionant persones al Tercer Sector...

Millorant les competències directives al Tercer Sector Social

Com la crisi actual afecta la infància, l'educació i l'acció social

Entitats i societat civil, prevenint l'exclusió social a Catalunya

6. Drets socials

Dia Internacional per a l'eradicació de la pobresa

Presó i reinserció social

La cronificació de la pobresa

5 factors clau per a la millora de la inserció social de persones amb trastorn mental

Davant d'una societat dualitzada, què fem?

7. Voluntariat

Llei del Voluntariat, sí!; però mesures eficaces de reconeixement i suport, també!

Crisi i voluntariat

Ser voluntari

8. Immigració

Globalitzem la diversitat?

Dia Internacional del Migrant: les migracions familiars també afecten els infants

9. Gent gran i diversitat funcional

Els reptes de la societat vers la nostra gent gran

Mirant el barri amb altres ulls. Projecte d'alfabetització digital intergeneracional

30 anys de LISMI i encara molt per fer

10. Comunicació i TIC

Les TIC, un estímul educatiu

La importància de la comunicació en les professions de l'acció social i l'educació

Blocs, Comunicació 2.0 i Acció Social

La infància vista a través dels ulls dels mitjans de comunicació

Tres aspectes clau per captar el talent 2.0

Proleg

Antoni Gutiérrez-Rubí

Comunicador i membre del Consell Assessor de la FPT

L'ebook que teniu a les vostres mans (i dits) és un recull molt interessant sobre el pensament col·lectiu de la Fundació Pere Tarrés a través de l'opinió dels seus directius i principals líders, expressada en el bloc de la Fundació.

És important, a parer meu, per quatre raons.

La primera, que és una obra coral. Crec que el talent col·lectiu, divers i complementari és un dels grans actius de qualsevol organització. En aquests articles, hi ha una diversitat de registres, d'estils i de mirades que fan rica i molt suggeridora la seva lectura. El pensament plural, horitzontal, és sempre més estimulante que la veu vertical i jerarquitzada. Aquests articles no són els textos de persones que ocupen un càrrec o una responsabilitat en una organització social com és la Fundació, i que parlen des d'aquesta posició. No. Són les veus i reflexions de persones amb trajectòria pròpia que parlen des de la seva vivència i coneixement, que no és el mateix.

La segona, el seu fil temporal. És un recull de més de tres anys que ens permet veure, especialment, l'impacte de la crisi en la infància i els nous reptes que planteja. Aquesta mirada en el temps fa que els textos siguin, alhora, un testimoni i una explicació dels fets, de les causes i de les seves conseqüències. No sempre és fàcil trobar un fil temporal constant i homogeni. Aquest ebook permet aquesta mirada en aquest duríssim període.

La tercera, la diversitat de temes que tracta. Des de l'educació ambiental o en el lleure, als professionals al servei de l'acció social, tocant temes que afecten la infància, la gent gran, els immigrants, o plantejant reptes per al Tercer Sector, fins a la gestió de la comunicació i les TIC o el voluntariat. Una visió tan calidoscòpica fa que el llibre sigui útil per als professionals del sector, els protagonistes de la vida de la Fundació Pere Tarrés, els periodistes i mitjans de comunicació, i els interessats en la qüestió social en un sentit ampli. El recull és una selecció,

sí. Però, sobretot, és un bon resum dels punts crítics del moviment social.

La quarta, la qualitat dels textos és notable. Escrits des del coneixement i la vivència, tenen una qualitat tècnica molt destacable. Les persones que escriuen saben del que parlen, senten allò que diuen i fan pedagogia planera i entenedora, alhora que alerten i posen el dit a la nafra. La seva vocació de servei també es nota en aquests textos i reflexions. Com diu Josep Oriol Pujol: “des del realisme, m’agradaria fer notar que hi ha sectors significatius de la societat que necessiten certa redistribució dels recursos econòmics per viure amb dignitat, així com destacar l’imprescindible rol de la societat civil en la promoció de les persones, en l’atenció dels més febles”. Curt i ras. No es pot dir millor, ni més clar. Gràcies per aquest recull i per la feina feta.

Introducció

Teniu a les vostres mans el llibre que resumeix tres anys d'articles publicats al bloc de la Fundació Pere Tarrés (bloc.peretarres.org), un espai que va néixer amb la vocació de difondre el coneixement generat a la Fundació Pere Tarrés donant la veu als seus protagonistes.

Durant aquests tres anys i mig han estat molts els autors que han participat explicant la seva experiència o aportant la seva reflexió sobre temes d'actualitat relacionats amb l'educació en el lleure o l'acció social, els dos pilars d'acció de la nostra entitat.

Vivim en un societat que canvia constantment i que alhora ens ofereix moltes oportunitats. Les tecnologies de la informació i la comunicació són les plataformes que ajuden a posar en contacte persones d'àmbits professionals i geogràfics molt dispars però amb els mateixos interessos, creant una xarxa de relacions sense precedents. I això és el que pretenem amb aquest bloc: donar a difondre al màxim número de persones possibles els projectes que fem a la Fundació Pere Tarrés per fer una societat millor.

01

Educació en el lleure

Un estiu més ple d'oportunitats per als infants

18 de setembre de 2014

Maria València

Presidenta del Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans
Fundació Pere Tarrés

Anar de colònies, gaudir d'un casal d'estiu o fer una travessa a la natura són d'aquelles experiències difícils d'oblidar, d'aquelles vivències que resten guardades al cor i al cap tota la vida. Sovint els "més millors" amics neixen d'aquell compartir uns dies al mig de la natura, amb monitors, monitores i altres nens i nenes que ens demostren que allà tot és possible. Sensacions de llibertat, de respirar aire fresc, de viure i reviure el veritable significat de l'amistat i d'aquells valors que ens ensenyen els adults des de petits però que a colònies prenen un sentit autèntic. De ben segur que els més de 20.000 infants, adolescents i joves que han pogut participar de les gairebé 400 activitats organitzades pels centres d'esplai federats al MCECC i per la Fundació Pere Tarrés han gaudit plenament d'aquesta oportunitat difícil de trobar en cap altre espai. Centres d'interès màgics, jocs ben creatius, gimcanes pel mig del bosc, sortides per la muntanya..., mil activitats plenes d'emocions i aprenentatge.

Ajudant a créixer els infants més vulnerables

No podem oblidar que tot això encara pren una major rellevància en el moment en què en aquestes activitats participen infants i joves que es troben en una si-

tuació de vulnerabilitat social. La crisi ha tocat de ple al nostre país en els últims anys i, molt sovint, la factura d'aquesta situació la paguen els més petits, aquells que haurien de tenir tots els seus drets garantits: l'alimentació, l'educació, la companyia de l'adult, la participació, el joc. Malauradament, això no és sempre real i ens trobem amb infants que viuen unes situacions realment complicades. Amb un 27% de pobresa infantil, és a dir, amb un de cada quatre nens de Catalunya en situació de fragilitat important, els adults responsables i les entitats com la nostra no podem romandre indiferents. Per aquest motiu, la Fundació Pere Tarrés ha volgut aportar el seu granet de sorra amb la campanya **"Ajuda'ls a créixer: cap infant sense colònies"**. **Més de 3.300 nens i nenes** han tingut l'oportunitat aquest estiu de gaudir d'una experiència d'educació en el lleure que, molt segur, ha aportat un punt de qualitat a la vida d'aquests menuts i menudes.

Algú podria pensar que el fet d'anar de colònies és una activitat de luxe, però la realitat és que per aquests nens i nenes que es troben en contextos desfavorits el fet de poder comptar amb experiències d'aquest tipus acaba esdevenint una necessitat. Si de forma habitual, les experiències a la natura, anar de campaments o fer una travessa són activitats plenes de sentit i amb uns grans beneficis per a qualsevol infant, per aquells que es troben en una situació de dificultat, la incidència és encara major. Entorns segurs, espais organitzats, referents adults positius, relacions amb altres iguals sense diferències, vivències relacionals i emocionals carregades de qualitat són alguns dels elements que estem convençuts que ajuden a créixer aquests petits i joves.

Dissabte 26 de juliol, 60 infants i 14 monitors voluntaris empenien una aventura: les colònies socials, adreçades a nens i nenes amb molt poques oportunitats socioeconòmiques. Seria fàcil pensar que una setmana no és res a la vida de ningú. Amb el pas dels dies, en les converses amb aquells nens i nenes, en els seus somriures i en les seves mirades, el que va començar sent un neguit i un desafiament protector vers la proposta que els podíem fer acaba venent en una sensació de calma, de benestar, certament molt difícil de trencar quan arriba l'hora de tornar.

Un projecte compartit a tota la Fundació Pere Tarrés

Experiències com aquestes són les que donen un veritable sentit a la feina dels treballadors i treballadores de la Fundació Pere Tarrés, atès que estiguem en el lloc de feina que estiguem, i malgrat que a vegades ens resulti difícil veure'n el resultat, tots plegats contribuïm a fer possible que aquell nen o nena, aquell jove, hagi tingut una experiència educativa aquest estiu.

Un cop passat l'estiu, podem explicar que hem aconseguit que pràcticament 2.500 nens i nenes hagin rebut una beca per participar en les activitats d'estiu ordinàries dels centres d'esplai i més d'un centenar en colònies i casals organitzats directament per la Fundació, gaudint així d'un entorn inclusiu, que és realment l'objectiu de la nostra acció. Ara bé, també hem hagut de buscar altres opcions perquè 700 infants en situació vulnerable puguin gaudir de l'educació en el lleure durant l'estiu com són colònies i casals socials. Potser no és la fór-

mula ideal, però sabem que aquests menuts no haurien pogut participar en colònies i casals si no les haguéssim organitzat per a ells específicament. I, a més, aquestes activitats les hem organitzat treballant amb xarxa amb altres entitats socials i amb els serveis socials de diferents municipis. Així doncs, no podem sinó sentir-nos satisfets i alhora inquietats per seguir treballant i aconseguir que l'any vinent puguem donar la mateixa oportunitat a tots els petits i petites que ho necessitin.

Darrere de cada un dels **més de 3.300 nens i nenes** que han pogut obtenir una beca per participar en les nostres activitats, cal reconèixer-hi la feina d'una comissió àmplia de persones que han estudiat i s'han fet seus cada un dels casos per a poder-los oferir la millor de les opcions possibles al llarg d'aquest estiu. Així com la solidaritat i el compromís de moltes administracions públiques, empreses, fundacions i ciutadans particulars que han fet el seu donatiu per fer-ho possible.

FELICITATS, doncs, a tots i totes els que ho heu fet possible, als monitors i monitores de Serveis Educatius, als monitors i monitores del MCECC, als treballadors/es, caps i directors de tots els àmbits que esteu darrere del vostre ordinador per garantir els projectes i la captació de recursos, als qui porteu a terme la gestió econòmica de la nostra entitat, als formadors, al personal de servei, a TOTHOM, a tots i cada un dels que formeu part de la Fundació Pere Tarrés, perquè cal tenir present que TOTS I TOTES SOM PERE TARRÉS.

Us felicitem i us encoratgem perquè seguim endavant i, sobretot, perquè seguim fent realitat els somnis de tants i tants nens i nenes, amb la màgia de les colònies i l'educació en el lleure.

Educar en el lleure, educar amb el llibre de la vida

18 de setembre de 2014

Pere Muñoz

Docent de l'àmbit de Formació, Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

Acabo d'arribar de colònies, em falla la veu però no pas els records i les imatges d'infants i monitors cantant, jugant, compartint plegats moments únics... Durant tot l'any, des de la meva professió de mestre he hagut d'ensenyar matemàtiques, ciències del medi i llengua; avui em plantejo que, a les colònies, el "llibre a ensenyar" he estat jo mateix. Les meves vivències, les meves emocions, les meves il·lusions... I no és que les meves siguin més especials que les de qual-sevol de vosaltres, eh? Es tracta que, en el món del lleure, eduquem des de i per a la vida. Perquè educar és mirar plegats com el sol se'n va al vespre, és participar d'una gimcana, és resoldre un conflicte des de la senzillesa del quotidià, és presentar el compromís amb els altres i el món que ens envolta com una opció de vida...

Parlem del lleure com un model d'educació integral per referir-nos a les seves possibilitats d'educar totes les dimensions de la persona. Trobem un recull magistral d'aquesta visió al llibre *Perspectives de l'educació en el lleure*. En ocasions, hem confós l'educació no-formal amb una educació poc rellevant a la vida de l'infant. És cert que el nostre model educatiu no es basa en el rendiment acadèmic i de vegades costarà objectivar-ne els resultats. Però ens trobem davant un model educatiu amb infinites potencialitats i que, m'atreveixo a dir, esdevé, per les seves característiques, imprescindible en el desenvolupament dels nostres infants. És un model basat en les actituds davant la vida, on els educadors són propers i companys de viatge, on la pedagogia s'aplica a la quotidianitat del dia a dia, on es parla de valors compromesos en un món millor i on es vivencien de manera privilegiada les relacions humanes i les habilitats socials. I tots aquests aspectes són rellevants i significatius en el desenvolupament integral dels nens i nenes.

No, no m'imagino cap monitor d'esplai posant nota als seus educands, ja ens recorda el Petit Príncep que l'essencial només es veu amb els ulls del cor; però sí m'imagino un infant de l'esplai demostrant les seves capacitats socials en una aula, fent, per exemple, de delegat de curs o participant activament en un debat

a la classe de medi social. Perquè el nen de l'esplai ha participat d'assemblees, ha fet una obra de teatre al voltant del Nadal, ha parlat amb un monitor de la situació social del seu barri..., en el fons, ja forma part de processos de participació comunitària i ciutadana.

Resta camí per fer, el món del lleure ha de seguir manifestant, sense complexos, tot allò que pot oferir a la nostra societat i reivindicant la significativitat social que mereix. Perquè s'està treballant i s'està treballant molt bé en el món del lleure. Serveixi com un de tants possibles exemples **l'Associació Itaca - Els Vents de l'Hospitalet**, un intent d'oferir als infants un model d'educació integral perquè desenvolupin tot el seu potencial dins l'entorn proper del seu barri.

Hi pot haver millor repte? Endavant amb el lleure des del llibre de la vida.

El valor de les colònies...

10 d'agost de 2012

Pere Vives

Cap d'Educació Ambiental de la Fundació Pere Tarrés

Les **colònies, convivències, campaments i sortides escolars** han estat i són encara una motivació per a infants i joves, pel valor que tenen, pel fet educatiu intrínsec que comporten, per la tradició, l'esforç, la novetat, l'experiència viscuda... i molts altres aspectes que fan de les colònies i de les activitats de lleure una oportunitat única.

Les sortides de colònies tenen un efecte catalitzador, fan que passin "coses", que se generin sentiments, sensacions i emocions. Aprofitar aquests moments per educar els infants i joves i fer-los créixer com a persones i com a ciutadans és un repte indefugible, que s'hauria de posar més en valor.

Les colònies no individualitzen, eviten l'aïllament, eviten la marginació, són activitats inclusives que ens ajuden en la nostra socialització. Les sortides estan pensades per a fer-se en grup, en un espai diferent al quotidià i on la diversitat d'edats i la repartició de tasques ens fa ser protagonistes i actors de cada activitat i de cada minut. Cal passar-ho bé, però cal també escombrar o netejar la taula i fer-se el llit, cal ser responsable del propi temps.

Una experiència més enllà de l'escola i de cada llar

Des de l'educació infantil fins a l'educació secundària, al llarg de tota l'escolarització obligatòria i a l'estiu, les colònies ens brinden l'oportunitat perfecta per conèixer nous amics en un entorn ben allunyat del centre d'estudi o de casa. Una cosa tan senzilla com canviar les quatre parets de l'aula o de casa per l'entorn natural, canviar els pupitres o el llit propi per la llitera, o la roba de cada dia pel banyador o les botes de caminar. Aquests canvis faciliten les bones relacions i reforcen i estrenyen sorprenentment el vincle emocional que tenim amb els amics i companys, tot engrandint la confiança que ens uneix. L'estona de xerrar fins que s'adormin, les confidències i la diversió a les fosques que acostumen a fer perdre la paciència als monitors i mestres, són moments que cohesionaran

i uniran el grup com mai. Els més petits ens mostraran la seva estima, els més grans la seva confiança o fins i tot el seu respecte, i de cada monitor, mestre o professor dependrà aprofitar-ho com més cregui convenient.

El temps de lleure és un tret determinant com a temps en què la persona gaudeix de manera especial, per haver estat **un temps escollit**, perquè es viu amb menys imposició, amb major predisposició a la participació. Per tant, les probabilitats que l'aprenentatge sigui eficient són molt més altes.

Les famílies en aquests moments tenen moltes dificultats econòmiques, que impossibiliten que els infants i joves puguin gaudir d'experiències de colònies. Malgrat tot, moltes d'elles fan l'esforç perquè entreveuen el potencial educatiu de les colònies. Ara més que mai, cal posar els recursos necessaris per facilitar l'accés a les colònies, línies d'ajuts, campanyes de finançament, recerca de recursos, combinat amb la imaginació en el moment de dissenyar, de generar colònies eficients, colònies que ensenyin a viure amb menys.

Les entitats i centres educatius, centres d'esplai, agrupaments, escoles, etc., han tingut present el valor de les sortides de colònies i campaments dels infants i joves des de fa molt temps. Actualment moltes d'aquestes propostes perillan, no pel seu cost sinó perquè es consideren un "afegit o un de més a més" del qual es pot prescindir. Aquest raonament és lògic si no sabem veure la importància i el valor que tenen les colònies. La societat hauria de vetllar per la seva continuïtat i la seva implementació perquè les colònies tenen capacitat de filtració entre les persones, d'acollir els més desfavorits, de fer possible accions educatives amb pocs recursos, on l'infant i el jove que ha d'esdevenir persona és el principal actiu.

Tot anant de colònies, coneixerem el territori

Des que són més petits fins als últims cursos, si van de colònies cada estiu, tindran l'oportunitat de conèixer una bona mostra del que és el nostre país. Amb els més petits és recomanable quedar-se a la pròpia comarca o a alguna zona propera, intentar evitar llargs viatges en autocar. Com més gran siguin els participants més podrem obrir el radi d'acció, sortint de les comarques que tenim més a la vora i visitant paratges més diversos, movent-nos del mar a la muntanya i de la muntanya al mar. La recerca de la diversitat en el lloc escollit farà que l'aprenentatge sobre el territori sigui major i la consciència de pertànyer a un país sigui més gran.

És aquest disseny de colònies el que genera ciutadans amb esperit crític, sensibles a les problemàtiques dels altres, solidaris, compromesos i respectuosos amb el medi ambient.

L'organització segura de les activitats de les colònies ha de ser un paràmetre de qualitat

És especialment rellevant el tema de la responsabilitat durant les activitats i l'assumpció de riscos. L'organització d'una activitat per part d'una entitat que

gaudeixi de professionalitat i bagatge és una garantia de seguretat i un paràmetre de qualitat. Les activitats han de ser organitzades de manera que la garantia de la seguretat de les mateixes sigui un valor de la planificació i el disseny. L'equip de professionals que estan al servei de les entitats i que organitzen colònies són també un aval al respecte. La convivència entre el voluntariat i el treball remunerat és també un bon indicador d'aquest grau de maduresa en el disseny de les colònies i totes les propostes sumen en favor de l'educació dels infants i joves.

Que les colònies tenen valor en el creixement personal i en l'educació dels infants i joves per esdevenir persones, ja s'ha justificat en escriure, ens falta, però, generar les complicitats entre tots els agents implicats, administració, pares, família, escola, entitats, monitors, companys. Resoldre conjuntament els interrogants futurs i presents sobre l'educació i l'aprenentatge de les persones és un deure i un horitzó. Crear una xarxa de comunicació i complicitats és una oportunitat que no s'ha de perdre.

Si fem colònies, fem créixer les persones, i de rerefons protegim el futur i capacitem en molts aspectes de la vida quotidiana els infants i joves que hi participen. A les mans i en el bon fer de les entitats, les escoles, les administracions, les empreses i les famílies hi ha el que aquest fet, tan nostre i tan identificat com a potencial educatiu, no es perdi.

Article publicat a la revista FAROS CONOCIMIENTO de l'Hospital Sant Joan de Déu el 17 de juliol de 2012

100.000 monitores i monitors... al servei de les persones i del país

20 d'abril de 2012

Rafael Ruiz de Gauna

Director de Relacions Institucionals i de Formació,
Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

Des de principi dels anys vuitanta, en què la Generalitat de Catalunya va regular la formació d'educadors en el lleure, s'han atorgat 100.000 carnets de monitors i monitores d'educació en el lleure, impartits per les 30 escoles del Principat reconegudes actualment.

La **Fundació Pere Tarrés** ha contribuït des del seu centre de formació (l'Escola de l'Esplai) a la capacitat de més del 30% d'aquests educadors, i continua innovant en els models formatius i en els continguts. La nostra institució celebrava l'any passat el 50è aniversari del primer curs de formació.

Aquest model de complicitat entre el Govern i les entitats juvenils ha estat un èxit, que fins i tot amb les noves demandes de l'educació s'ha anat fent extensiu a la capacitat dels professionals i voluntaris de les activitats extraescolars o paraescolars, com els casals, els menjadors escolars, les ludoteques o altres intervencions educatives fora del marc escolar. El Govern ha reconegut el protagonisme de les entitats i ha donat suport i ha supervisat la seva actuació.

Al llarg d'aquests 30 anys, l'esplai i l'escoltisme han format milers d'infants i joves de la nostra societat, contribuint a fer-los més persones, ciutadans actius i compromesos al servei del país i dels altres, amb més interioritat i més autoconeixement, i amb competències avui requerides pel món productiu, com ara la iniciativa, el treball en equip, o la responsabilitat i l'autonomia. Tampoc cal oblidar l'aportació humanista a molts joves (alumnes) que han fet cent hores de formació del curs de monitors sobre coneixement social, psicopedagògic i han obtingut recursos i pràctiques per a la intervenció. Si cada educador en el lleure pot arribar a deu nens i nenes, l'impacte educatiu i social d'aquests 30 anys és impressionant. Més d'un milió de persones beneficiàries, que converteix l'educació en el lleure en un agent educatiu de primer ordre, en una veritable institució.

Ara bé, és temps de celebracions i de generositat però també de construir fonaments sòlids que possibilitin la continuïtat del model i de l'aportació socioeducativa. Justament estem en un moment històric de la formació dels educadors en el lleure. Amb la reforma general de la Formació Professional, i en particular dels Certificats de Professionalitat de caire estatal, s'han aprovat **regulacions específiques dels dinamitzadors** (monitors/es) d'activitats de lleure infantil i juvenil i de **directors**. Hem de trobar un encaix adequat entre la tradició de les escoles d'educadors en el lleure molt vinculades a moviments associatius, amb el nou marc normatiu, per a oferir el màxim valor als nous educadors, però salvaguardant l'educació en valors que proposa el món educatiu no formal i vetllant per l'interès superior de l'infant que reconeix la Convenció dels Drets de la Infància. I no tenim gaire temps, les properes convocatòries de la formació ocupacional sota els nous certificats de professionalitat marcaran el full de ruta. Com fins ara, l'entesa entre les conselleries de Benestar Social i Família, i Empresa i Ocupació, és vital.

La formació, la millor eina per a la qualitat als centres d'esplai

20 d'abril de 2012

Rafael Ruiz de Gauna

Director de Relacions Institucionals i de Formació,
Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

Maria València

Presidenta del Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans
Fundació Pere Tarrés

Tot just iniciem les activitats de l'esplai amb els infants, adolescents i joves. Són moltes les hores que hi posarem, les capacitats i les il·lusions que hi esmerçarem per dissenyar els objectius i el calendari de tot l'any, per programar i preparar les activitats, per realitzar-les i avaluar-les... Entrem en una roda intensa, a la qual hem d'afegir la nostra activitat principal: l'estudi, la feina o la recerca de feina. Si a més no tenim alguns altres compromisos socials, polítics, culturals, religiosos... La generositat és admirable i insubstituïble, tot un signe d'humanitat i, per als cristians, de presència de Déu.

Al MCECC i a la **Fundació Pere Tarrés** no optem per un model d'activisme on només compti el nombre. Volem uns centres càlids, propers a l'infant i al territori, que gestionin bé i tinguin una incidència educativa real, responent als nous reptes. Per tant, uns centres amb sentit i amb valors.

Un esplai així necessita una formació bàsica i constant dels seus monitors i monitores. Hem d'avançar en el nombre d'educadors formats, més enllà de l'actual 35%, no pas per una exigència legal, sinó per convenciment que el nostre servei als infants i adolescents és tant important que mereix la millor preparació a tots els nivells.

Per a la qualitat és necessària la formació

La formació és una peça fonamental de la qualitat dels centres que s'ha de poder treballar no només fent cursos fora, sinó també en el propi centre. Val la pena cuidar la dimensió del ser, del saber i del saber fer, tant de manera personal com en les reunions i trobades que fem de l'equip. Atendre la nostra interioritat i reflexionar sobre la nostra acció, llegir publicacions i llibres especialitzats, organitzar debats, etc., poden ser algunes de les estratègies de treball personal i intern. I tot això sense deixar de banda la formació externa.

Formació de monitors i monitores en el temps de lleure

Moltes són les raons que justifiquen aquesta preparació externa com el creixement personal i educatiu, per prendre consciència d'on i com som i on podem millorar per ser encara més persones i més monitors. També per carregar les piles i sentir-se vinculat a altres persones que hi col·laboren, aprofundint en el sentit de la nostra acció. A més de disposar de més recursos per a la nostra acció educativa i social. Per responsabilitat social, amb l'objectiu d'atendre millor els infants i per poder cridar ben fort a la societat que la nostra acció és imprescindible, que omple un espai educatiu que ningú atén i també davant dels pares, als qui oferim confiança a través de la capacitació. I anar més enllà de l'exigència legal en les nostres activitats, que requereixen un mínim del 40% dels monitors titulats, però que s'hauria de superar amb escreix per responsabilitat i per convenciment. I, finalment, per créixer com a Moviment, ja que sou al voltant de 2.500 monitors i monitores que dediqueu el vostre treball a uns 12.900 infants, que ho mereixen tot i pels quals val la pena i pren sentit qualsevol dels esforços que realitzeu.

Caldria proposar-se cada any, tant a nivell de centre com personalment, algun objectiu de formació i avançar en una major capacitació al servei dels infants. I no només per a la formació bàsica com a monitors i directores sinó també per a la formació permanent.

Ens trobareu en aquest camí apassionant de poder-vos acompanyar. Feu-nos arribar les vostres demandes i suggeriments. El nostre compromís és estar al vostre costat per a donar-vos suport.

02

Educació ambiental

6 motius per augmentar la meua responsabilitat com a consumidor d'aigua...

Pere Vives

Cap d'Educació Ambiental de la Fundació Pere Tarrés

El consum de l'aigua és un debat etern que, quan es tracta en petit grup, tothom està d'acord en els arguments, però quan el vols tractar en un gran grup esdevé impossible de resoldre i consensuar.

L'aigua és un bé natural molt preuat i escàs. No per desconeixença, sinó més aviat per indiferència, l'activitat humana al llarg dels darrers cent anys ha malmetès la seva qualitat i ha estat incapaç de vetllar per un subministrament raonable i just tan important per a l'espècie humana i totes les espècies animals en general. L'aigua no entén de fronteres ni de països ni de polítiques, l'aigua és una molècula química que compon la hidrosfera i aquesta es manté annexada al voltant del planeta Terra gràcies a les forces gravitatòries i a altres factors. Els núvols tampoc no s'aturen seguint les línies traçades en un mapa. Per desgràcia vivim en un món on algunes persones fan ús de l'aigua com a eina de poder i s'autoproclamen distribuïdors de l'aigua i decisoris sobre qui en té dret i qui no i sobre quin preu s'ha de pagar per obtenir-la. Des d'aquest punt de vista seria cabdal reclamar la importància que l'aigua sigui un bé públic i de tothom i no una mercaderia el preu de la qual es pot augmentar quan més falta fa.

Un cop l'aigua s'ha fet malbé, és costós i complex retornar-la a l'estat inicial de qualitat apte per al seu consum. Això es fa a través de complexos processos a les centrals depuradores i a les centrals potabilitzadores, depenent de si és

aigua per al consum humà o per retornar al medi i no malmetre més els hàbitats naturals. Sembla que tot aquest discurs que està tan i tan argumentat no és suficient i l'aigua acaba sent sempre motiu de baralla i de conflicte entre les persones fins a extrems inexplicables dins de la racionalitat que hom pot creure tenir al segle XXI.

Per tant la primera conclusió que hem d'extreure és que l'aigua és un bé escàs i que cada cop serà més car, perquè el procés per a la seva potabilització i distribució no és senzill. Quelcom semblant podríem aplicar a l'energia i a poc a poc notem com puja la factura de la llum... Difícilment podrem obtenir l'aigua més barata i caldrà cercar estalvis en altres aspectes de la nostra vida quotidiana, en l'estalvi d'ús o en mantenir-la més neta.

Segon, ens cal entendre que cal fer-ne un bon ús i estalviar-la al màxim, fa cosa de pocs anys hi va haver una sequera important a Catalunya i la societat civil va emprendre mesures d'estalvi quotidianes, que en molts casos s'han oblidat. Convindria recordar que és quan hi ha bonança que s'ha d'estalviar, per a quan en falti. Aquí ens cal molta pedagogia i molta comunicació, aquesta ha de ser l'eina fonamental i tots aquells que es proclamen educadors de vocació haurien de ser-ne altaveus.

Tercer, la contaminació de l'aigua i dels aqüífers és, probablement, un dels problemes ambientals més complexos i aguts de resoldre en una societat que no mira més enllà de la pica de la cuina o de la porta de casa seva. Un cop més ens cal explicar bé els processos, els usos que s'han de fer, la importància de mantenir l'aigua neta per facilitar-ne la potabilitat i la depuració.

Quart, que potser hauria de ser el primer..., l'accés a l'aigua és un dret fonamental i no hauria de ser motiu de conflicte entre les persones i això no acaba d'entrar en la mentalitat dels nostres polítics, massa pressionats, i de moltes empreses que hi tenen molts interessos posats.

Cinquè, l'aigua segueix un curs natural i té un cicle que no es pot malmetre ni intentar variar. Els ecosistemes fluvials tenen uns equilibris que no s'han de modificar, els rius aporten aigua al mar i arrossegueu sediments als deltes i altres estructures geogràfiques costaneres i fluvials. Els cabals dels rius s'han de respectar i les lleres dels rius han de tenir les dimensions adequades per al desguàs de l'aigua segons els règims pluviomètrics de cada zona del país. Les intervencions mal fetes en aquest sentit després es paguen amb factures molt altes, amb desastres naturals o amb vides humanes.

És mala idea anar posant aixetes als rius i anar canalitzant constantment diferents trams, segrestant l'aigua del curs principal, per deixar pas a l'aigua o no. Els embassaments han de ser molt ben mesurats i molt ben estudiats per veure fins a quin punt malmeten els ecosistemes fluvials o veritablement en són un element regulador i positiu. Amb sorpresa descobreixes embassaments en què no funcionen les comportes o que acumulen al fons unes quantitats de fangs i sediments inimaginables...

Sisè, cal que la societat civil agafi més consciència en la temàtica de l'aigua, cal que tingui més coneixement del que representa i dels costos que genera. Només amb una formació, una bona pedagogia i una bona comunicació assolirem una població ben informada, crítica i conscient i per tant més responsable. Al final, el que hem de demanar al ciutadà és responsabilitat vers l'ús racional de l'aigua i, als governs, una millor gestió pensant en la necessitat del recurs per a les persones.

El medi ambient del futur, un repte per a tots

14 de febrer de 2013

Gessamí Deu Ruiz

Directora d'Activitats de l'Escola de Mar Artur Martorell
Fundació Pere Tarrés

El passat dia 25 de gener es va fer la Trobada General del personal d'estructura de la Fundació Pere Tarrés. El lema de la jornada va ser "Creixem i transformem, tots/es fem Fundació" i al llarg del dia els treballadors de la Fundació vam poder participar en diverses activitats. En una de les dinàmiques en grup ens vam plantejar una visualització d'alguns escenaris de futur per tal d'avançar-nos als possibles canvis i adaptar-nos-hi.

Un dels escenaris de futur analitzats va ser "Medi Ambient i Territori" i el coordinador del grup va ser en Pere Vives, cap del Departament d'Educació Ambiental de la Fundació Pere Tarrés. El medi ambient no és un dels escenaris de treball principals de la tasca actual de la Fundació, però cal sempre tenir-lo en compte quan visualitzem el futur. No podem oblidar que el medi ambient és tot allò que ens envolta i que els seus possibles canvis poden afectar totes les nostres activitats.

Malauradament, tots els participants del grup vam estar d'acord que, pel que fa al medi ambient, el futur no és gaire esperançador. Sabem que la contaminació de l'aire, l'aigua i el sòl porta conseqüències a curt, mig i llarg termini, que l'acumulació de deixalles és un problema en augment, que la sobreexplotació actual dels recursos no és sostenible i sobretot que encara hi ha molta feina per fer pel que fa a la **sensibilització ambiental** de la població en general. Tot i que en

els últims anys l'Administració pública ha fet moltes millores en gestió i control ambiental, cal tenir en compte que encara queda un llarg camí per recórrer i que moltes vegades aquestes millores arriben més tard del que caldria esperar, i que moltes altres vegades no arriben mai.

I què pot fer la Fundació Pere Tarrés del futur? Hem de treballar la sensibilització i la conscienciació de les persones des de l'**educació ambiental** i l'**educació per la sostenibilitat**. Transmetre valors de respecte i empatia vers el medi ambient i la natura és una necessitat i no una opció. Des de la nostra petita parcel·la de món podem ajudar que hi hagi un canvi en la societat, un canvi vers un món més sostenible per a tots i totes. **Campanyes de comunicació ambiental** per reduir el consum de recursos i el volum de deixalles, foment del **transport sostenible**, suport a projectes d'**escoles verdes** i potenciació de l'ampli ventall d'**activitats d'educació ambiental** per a les escoles i per a altres grups, són només algunes de les idees que van sorgir dins el grup de treball.

Som conscients que el medi ambient i el territori és un escenari complicat, però estem convençuts que si tots treballem en la línia de la sostenibilitat, podrem participar en el canvi cap a una societat més respectuosa amb el medi ambient, en definitiva, cap a una societat més respectuosa amb si mateixa.

03

Infància

Carta als Reis Mags

5 de gener de 2015

Josep Oriol Pujol i Humet

Director general de la Fundació Pere Tarrés

Estimats Reis d'Orient. Aquest any m'adreço a vosaltres per demanar-vos el que crec que volen els nens del nostre país. En primer lloc, feina per als pares. El preu del petroli ha baixat força, sembla que el Banc Central Europeu facilita el crèdit als bancs a interessos baixos, per la qual cosa en podran donar a les empreses i la inflació és irrellevant. No és el moment d'invertir? Podem comptar també amb els diners d'Andorra, Suïssa, Liechtenstein o altres paradisos fiscals? Si s'inverteix, es paguen els impostos i alguns polítics no se n'aprofiten, podem recuperar el reforç escolar, es reduiran les llistes d'espera per operar l'àvia, millorarà la formació ocupacional i recuperarà la pensió el germà gran discapacitat del meu amic.

En segon lloc, us voldria demanar temps i il·lusió dels pares per muntar el tren elèctric al terra del menjador i poder-hi fer estacions amb el joc de construccions. I que quan fem el dinar amb la cuineta ens diguin què volen per menjar, en lloc de mirar la televisió o el portàtil. Els pares estan massa enutjats, diuen tant que sí que ni t'hi pots enfadar i sempre proposen deixar per després o per demà el fer-nos vaixells de paper i pintar-los junts. Clar que ens estimen però a més

hi volem jugar!

A les notícies surten guerres, nens i nenes que s'han quedat sense pares i passen gana. Tan difícil és, per a un món que és capaç d'inventar-ho tot, reconèixer els drets dels pobles, deixar de subministrar armes, pagar preus justos per les matèries primeres i afavorir el desenvolupament de les regions més pobres? Hi ha diners per engruixir les llistes de rics d'una revista que es diu *Forbes* o per construir avions de guerra i la FAO es queda sense pressupost per donar de menjar als camps de refugiats?

Si els pares, els rics i els governants estimessin una mica més i pensessin més en els altres, segur que els infants estarien molt millor!

Els drets dels infants

20 de novembre de 2014

Maria València

Presidenta del Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans
Fundació Pere Tarrés

Cada any arriba el 20 de novembre i fem festes al carrer, celebrem actes i realitzem espectacles que posen de manifest que és el Dia Universal dels Drets dels Infants. Vindria a ser una mena de dia de Reis just en el moment en què s'obren els regals... la gran explosió d'eufòria que en unes hores es dilueix en la quotidianitat frenètica del dia a dia.

Milers d'infants en el nostre entorn s'aixequen cada dia dels seus llitets amb aquella mirada il·luminada que només té la canalla, amb aquella innocència i espontaneïtat que impregna de vida tot el que els envolta. Només cal sortir al carrer a tres quarts de nou del matí i observar les voreres plenes i amb un soroll ben particular que deu minuts abans no s'escoltava: les motxilles rodolant per arribar a classe i les rialles encara adormides, acompassades pel pas agitat de l'adult...

Mestres, monitors/es de menjador, monitors/es d'extraescolars, educadors/es dels centres oberts i diaris, monitors i monitores d'esplai, "cangurs", policies que donen pas a la porta de les escoles, pediatres... I, per descomptat, els pares, mares, tiets/es, avis/es, germans/es... Tots, absolutament tots, esdevenen autèntics agents educatius, referents en la vida dels infants, adolescents i joves, i com a tals els correspon no perdre mai de vista l'impacte que té la seva acció sobre ells. A tots aquests referents educatius també els correspon posar en valor els **DRETS dels nostres infants** i contribuir a la seva garantia.

Tots sabem que aquests drets de què parlem els adults, les entitats, els polítics, no estan sent garantits per a tots els nens i nenes...

No hauríem d'oblidar-nos del 27% de pobresa infantil, cosa que implica el fet d'esdevenir pobre en recursos, sovint també en acompanyament emocional, en

habitatge, en alimentació...

No hauríem d'oblidar-nos del 30% de fracàs escolar, sovint també emmarcat en una manca de recursos, alhora que també en la falta d'acompanyament educatiu suficient, en un sistema que no sempre disposa dels instruments necessaris per a arribar a tots i totes...

No hauríem d'oblidar-nos de la malnutrició infantil i, inclús en algun cas, també de la desnutrició infantil emmarcada en uns entorns de pobresa, desestructuració i, moltes vegades, en la manca de formació i acompanyament dels pares i mares.

No hauríem d'oblidar-nos dels espais generats perquè participin els nens, en què sovint la veu que més s'escolta és la dels adults. Existeixen espais de participació dels infants en molts municipis i ciutats però potser no són suficients per a escoltar de forma real la veu dels nostres menuts.

No hauríem d'oblidar-nos de la necessitat que tots els nens puguin tenir accés a les mateixes oportunitats. Els espais educatius on l'infant es pot desenvolupar i créixer són molt variats i ens pertoca promoure l'equitat d'oportunitats en el seu accés. L'escolaritat és un dret garantit en el nostre país, però no tots els infants disposen de l'opció d'accedir a les activitats més creatives, artístiques, esportives, amb un caràcter extraescolar, esdevenint així un tret diferenciador entre els nostres nens i nenes.

Amb la voluntat de no oblidar cap d'aquests aspectes, amb la intenció de lluitar per garantir els drets dels infants en el seu entorn, els **centres oberts i diaris** que treballen amb la **Fundació Pere Tarrés** i que cada dia estan atenent prop de 3.000 infants amb una proposta educativa basada en l'acompanyament, el vincle positiu, la confiança, la comunicació... es fa possible un projecte integral que permet oferir experiències vitals positives per a tots aquests nens i nenes.

Els **centres d'esplai** federats al **nostre Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans de la Fundació Pere Tarrés** són un altre exemple de treball per a la infància i per a la garantia dels seus drets, amb prop de 20.000 nens i nenes que creixen com a persones amb l'acompanyament dels més de 3.500 monitors i monitores voluntaris que ho fan possible.

Entitats com la Fundació Pere Tarrés volen obrir cada dia les seves portes amb la motivació de treballar per als nens i nenes i per a fer la seva petita aportació en la transformació del nostre món i en l'acompliment dels drets dels nostres infants.

Infants vulnerables, famílies vulnerables

29 de novembre de 2013

Cecília Monteis

Coordinadora pedagògica de Programes Socioeducatius de la Fundació Pere Tarrés

Amb la situació econòmica i social actual, han arribat i arriben de manera continuada nous casos i situacions familiars a Serveis Socials on darrere d'una demanda econòmica per una situació límit s'hi amaguen un seguit de mancances i necessitats més de caire emocional i de competències parentals.

Dins dels projectes d'intervenció amb infància en risc coordinats per la **Fundació Pere Tarrés**, atenent aquesta realitat es té molt present aquesta mancança i, tot i que la població diana dels nostres projectes són els infants, entenem que la intervenció i el treball que s'ha de fer és més integral. L'infant forma part d'un tot que és la família i entenem el treball amb aquestes com a eix vertebrador de l'educació i desenvolupament de les diferents etapes evolutives dels infants, adolescents i joves. Fonamentem aquest treball sobre tres grans pilars: la creació de vincles familiars, l'afavoriment de la comunicació com a via d'apropament i vinculació de les famílies i l'empoderament familiar i la parentalitat positiva.

En un moment on es parla obertament de la crisi en general i també de la crisi dels valors i de la importància de l'educació, no només com a aprenentatge cognitiu com s'ha fet de manera més tradicional, la intel·ligència emocional agafa una empenta important en el dia a dia del desenvolupament i creixement de les famílies. Adonar-nos de les nostres emocions i saber expressar què sentim i com ho sentim de manera correcta millora de manera significativa la relació entre els pares i els fills.

Per tal de poder donar eines que fomentin el vincle pares-fills i la intel·ligència emocional, treballem amb les famílies a partir de tallers-xerrades amb una dinàmica participativa, amb la finalitat de donar suport, orientació i recolzament en els processos educatius que aquestes viuen, així com donar eines en l'exercici d'una parentalitat positiva per tal que els pares i mares, les famílies, recuperin la confiança en les seves capacitats per dur a terme la seva tasca educativa.

La infància, una prioritat

20 de novembre de 2012

Rafael Ruiz de Gauna

Director de Relacions Institucionals i de Formació,
Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

El dia 20 de novembre se celebra el Dia Internacional del Drets de la Infància. Va ser instaurat per les Nacions Unides com a commemoració de **la Convenció dels Drets de la Infància**, aprovada per l'assemblea plenària en aquesta data de l'any 1989. Molts són els països que han subscrit aquest acord internacional que consagra i recopila un bon nombre de drets dels nens i nenes. Així, fixa uns principis generals com ara l'interès superior de l'infant, la no discriminació, el dret a la vida, i la incorporació del punt de vista dels infants en les actuacions que els afectin. En la resta de l'articulat determina els drets civils i polítics, els econòmics, socials i culturals, els de vida quotidiana, i de salut i benestar, educació i lleure, i finalment unes mesures especials de protecció. L'Estat espanyol va subscriure aquest acord l'any 1990 que, segons el dret internacional, té rang de llei en el nostre ordenament jurídic.

A Catalunya i a l'Estat, en el context de crisi que vivim, alguns d'aquests drets es veuen especialment vulnerats. Segons dades de la Unió Europea (Eurostat 2011) a l'Estat espanyol hi ha un 27,2% de pobresa infantil, si bé és un concepte estadístic relatiu, dóna una dimensió de la situació en què es troben molts nens i nenes. Actualment és el grup de la població que més està patint la crisi. Sobretot es concentren en llars monoparentals o en què els diferents membres estan a l'atur, però també de manera significativa en famílies nouvingudes. Darrere d'aquestes dades hi ha infants que poden veure condicionat irreversiblement el seu desenvolupament integral, i en definitiva la seva vida, en un continent i en una economia que volen ser dels valors humans i del coneixement.

Les dificultats a l'accés a l'educació primerenca, la falta de suport per a l'aprenentatge escolar o per a les activitats més enllà de l'aula, les carències d'una

alimentació equilibrada o d'una sanitat integral poden ser algunes de les manifestacions d'aquestes situacions de desigualtat.

Una de les experiències que unifica els ésser humans és la infantesa. Hem tingut vivències diferents que han marcat la nostra vida. Ara bé, en aquesta etapa en què necessitem afecte, ens sentim especialment desprotegits i vulnerables, ens cal l'estimació i la cura dels pares, però també necessitem el compromís de tota la societat i dels governs. La crisi és incomprendible per als menors i tenen menys recursos i capacitats per a afrontar-la, i per tant necessiten la nostra prioritització, per conviccions ètiques i per solidaritat intergeneracional. No podem hipotecar el seu futur amb deutes inassolibles ni amb indiferència ni falta d'esperança.

Hi ha determinades qüestions de país que haurien d'anar més enllà dels partits, i disposar d'un ampli consens social i estabilitat. Precisament les opcions apartidistes i d'ampla base retornen la grandesa a la política, i més quan es tracta de la vida dels infants. Així, cal avançar decididament en un Pacte per a la Infància, que afavoreixi la igualtat d'oportunitats i que se centri en aquelles actuacions de major impacte, com ara les polítiques educatives al llarg de la vida, i que contemplin les activitats extraescolars i d'educació en el lleure, la salut i l'alimentació, la participació i la cultura, i la protecció. Amb recursos definits, i amb polítiques de rendes eficients i transparents que garanteixin que el naixement no condiciona totalment la vida. I amb obligacions per part de les famílies i dels propis infants, en el marc de les capacitats de cadascú, i de la dignitat de les persones.

La vida dels nostres fills i filles ha d'estar al capdavant de les prioritats socials i polítiques.

La responsabilitat de la societat en l'atenció a la infància

5 d'octubre de 2012

Josep Oriol Pujol i Humet

Director general de la Fundació Pere Tarrés

La Fundació Pere Tarrés s'ha vist forçada, aquests anys de crisi, a superar el plantejament d'integrar els infants amb dificultats en colònies i casals normalitzats per l'ingent demanda de places de famílies que no poden pagar. Com en temps ja superats, aquest estiu hem tornat a organitzar activitats amb el qualificatiu eufemístic de socials. Això vol dir que ningú paga, o es paga la voluntat, que gira al voltant dels 10 euros al mes, quan la setmana té un cost d'uns 120 euros, dinar inclòs.

Els nostres centres d'esplai, portats per monitors voluntaris, aquest estiu han organitzat a tot Catalunya més de 350 colònies de vacances per a uns 22.000 nens. El 10% hi han anat becats. Hem organitzat un casal social al Raval de Barcelona i un a Badalona, així com unes colònies prop de Tremp i d'altres activitats. Els nens hi eren becats però és que, a més, cal tenir en compte altres despeses, com per exemple que el calçat que porten alguns no supera el segon o tercer dia de colònies.

En absolut voldria vendre l'educació en el lleure com la realitat més precària. Parlem del Banc dels Aliments? De la Fundació Arrels per als sense sostre? De Càritas? De les residències de mares soles? Som conscients de l'increment de vendes, en aquests anys de crisi, de bombones de butà petites, blaves, de les anomenades "Càmping Gas"? La raó? Cuinar en aquells pisos on els han tallat el gas i l'electricitat, on no s'arriba al cost de la bombona gran taronja o no hi ha llicència d'ocupació per a contractar-la.

Aquesta és la realitat de milers de famílies, de persones sense xarxa parental, de nois i noies que van emigrar dels seus països buscant un paradís que la televisió els mostrava. Aquesta és la realitat de parelles joves, sense gaire formació, que guanyaven diners de la construcció o de fer neteges i que han estat desnonats i viuen de les bosses de Càritas, de la PIRMI, si no els l'han retirat, i de

petits treballs ocasionals. Aquesta és la realitat amb què treballen els educadors socials o els treballadors socials que formem des de la Fundació en el marc de la Universitat Ramon Llull, centre de titularitat social en què molts alumnes han de fer un gran esforç per poder-se'l pagar.

Des del realisme, m'agradaria fer notar que hi ha sectors significatius de la societat que necessiten certa redistribució dels recursos econòmics per viure amb dignitat, així com destacar l'imprescindible rol de la societat civil en la promoció de les persones, en l'atenció als més febles.

La importància de l'educació emocional de 0 a 3 anys a l'escola bressol

11 d'abril de 2012

Anna Bayer

Directora d'Escoles Bressol de la Fundació Pere Tarrés

L'etapa que comprèn dels 0 als 3 anys és una de les més importants en el desenvolupament dels infants. Els darrers estudis, especialment en neuropediatria, destaquen la gran importància d'aquesta fase per al desenvolupament del cervell humà. Al mateix temps, i davant de les noves tendències educatives que es van obrint pas en l'atenció a la primera infància, l'equip pedagògic del Departament d'[Escoles Bressol de la Fundació Pere Tarrés](#) va decidir, ara fa un any, fer un canvi en l'orientació pedagògica de les escoles gestionades.

Aquest canvi implica replantejar la funció de l'escola bressol com un lloc que doni seguretat i confiança als infants, un lloc en què puguin desenvolupar les seves capacitats sensorials, motrius, emocionals, etc. Aquest nou marc de treball suposa un gir de cent-vuitanta graus en l'organització del treball diari de les escoles bressol per buscar espais on l'educador/a passa a ser més observador/a que protagonista. Un temps i un espai en què preval el desenvolupament de les capacitats emocionals, el fet d'estar segur d'un mateix o de saber quin tipus de conducta esperen els altres d'un mateix, que no pas tenir un desenvolupament precoç de les capacitats cognitives, de la capacitat lectora, de la capacitat lògica, etc.

Mònica Jiménez, de l'àmbit d'Escoles Bressol de la Fundació Pere Tarrés, ho resumeix afirmant que "l'escola bressol no ha de ser una reproducció de l'escola. En aquesta edat no és tan important l'aprenentatge de conceptes com els colors sinó establir dinàmiques que potenciïn el desenvolupament integral dels infants".

En aquest sentit, la proposta d'activitats que es fa des de la [Fundació Pere Tarrés](#) està molt relacionada amb el món afectiu dels infants, constituït per la família, l'escola i el seu entorn més pròxim. Aquesta aposta educativa pretén

canviar el “fer per fer” –en què és important la quantitat de coses que fan els infants, amb el nivell d’activitat que això suposa– per unes activitats centrades en els infants, és a dir, que aportin un valor al seu desenvolupament.

Hem de permetre al nen/a aprendre del seu entorn, i és bàsic fomentar la seva seguretat, només hem d’intervenir quan veiem que és necessari. És un procés d’acompanyament del seu aprenentatge personal a través de l’estima i de la tranquil·litat.

Una part important de l’èxit d’aquest projecte és el treball amb les famílies, la col·laboració entre la família i l’escola és imprescindible a l’hora de dur a terme el projecte educatiu de l’escola. Una de les funcions de l’equip educatiu de l’escola bressol és la de potenciar la implicació de la família al centre, fent-les participants del procés educatiu que es desenvolupa a l’aula i al centre, desenvolupant al màxim els canals establerts per a la seva informació i participació mitjançant una actitud positiva. Creiem en la importància d’aquesta etapa, atès que juga un paper molt important a l’hora de detectar i acompanyar possibles dificultats dels infants i les famílies.

Psicomotricitat a les escoles bressol

6 de març de 2012

Anna Bayer

Directora d'Escoles Bressol de la Fundació Pere Tarrés

Avui en dia, és fàcil sentir sovint en el món de l'educació la paraula “psicomotricitat”, però, realment tenim clar el que això significa?

Des de la **Fundació Pere Tarrés**, volem apropar aquest concepte a tots els educadors i educadores de la petita infància i intentar que els professionals de l'educació puguin veure el concepte “psicomotricitat” des d'una altra perspectiva, i és que sovint aquest concepte es confon amb el terme “gimnàstica”. Volem demostrar la importància i la relació que té la psicomotricitat amb les emocions al món de l'educació infantil, i més concretament al món de les escoles bressol.

Segons les associacions espanyoles de psicomotricitat, es podria dir que: “[...] el terme *psicomotricitat* integra les interaccions cognitives, emocionals, simbòliques i sensoriomotrius a la capacitat de *ser* i *expressar-se* en un context psicosocial. La psicomotricitat, així definida, ocupa un paper fonamental en el desenvolupament harmònic de la personalitat. Partint d'aquesta concepció, es desenvolupen diferents formes d'intervenció psicomotriu que troben la seva aplicació en qualsevol que sigui la seva edat, en els àmbits preventiu, educatiu, reeducatiu i terapèutic. Aquestes pràctiques psicomotrius han de conduir a la formació, a la titulació i al perfeccionament professional i constituir cada cop més l'objecte d'investigacions científiques”.

La psicomotricitat es podria considerar com la relació que hi ha entre el moviment del cos i els processos psicològics de la ment. Des d'aquest punt de vista, la pràctica psicomotriu ha de facilitar i possibilitar el joc del nen o la nena, descobrint el propi cos en moviment com una recerca de plaer, però també permetent un joc socialitzador amb els altres nens i nenes. En aquest sentit, mitjançant el joc i el moviment, la simbolització i el llenguatge, esdevé un canal comunicatiu.

Quan es parla d'una “sessió de psicomotricitat” estem parlant d'un lloc privilegiat per al nen/a, on a través de l'expressió, les emocions, la comunicació i la relació, pot manifestar-se “com és” sense ser rebutjat. El nen/a viu plenament la seva expressivitat motriu i d'aquesta manera pot treure la història que té dins seu, la seva pròpia història.

A grans trets, es poden trobar dos tipus de sessions diferents:

Sessió dirigida:

Ha de tenir un fil conductor guiat per l'educador/a. Habitualment, les sessions dirigides es fonamenten en una història o conte on els nens i nenes són els protagonistes. Es fa servir normalment un circuit, pel qual passen els nens/es seguint les pautes de l'educador/a.

Sessió lliure:

L'infant guia. L'educador/a ha d'escoltar la seva necessitat i lliurar-li el material que precisi. La seva tasca és d'observació i només hi intervé si es produeix algun conflicte. Pot entrar o no en el joc de l'infant, però és aquest qui posa les pautes del seu joc.

L'educació de l'etapa de 0-3 anys està basada en els progressos dels nens/es, un dels pilars dels qual és el moviment, ja que l'ajuda a créixer com a persona. La psicomotricitat és una manera de donar oportunitats als infants mitjançant estímuls per poder expressar-se lliurement.

Les vivències emocionals són el motor de la nostra vida i de les nostres relacions, i en conseqüència, també ho hauria de ser de l'educació. Educar emocionalment voldrà dir impulsar un creixement emocional dels infants, és a dir, ajudar-los a avançar en el desenvolupament integral com a persones.

La importància de l'autoestima ja a l'escola bressol

17 de febrer 2012

Anna Bayer

Directora d'Escoles Bressol de la Fundació Pere Tarrés

Podem definir l'autoestima com la suma de judicis que cada persona té de si mateixa, és a dir, el que la persona es diu a si mateixa sobre ella. L'autoestima és el factor que decideix l'èxit o el fracàs de cada nen com a ésser humà. És el sentiment valoratiu de nosaltres mateixos, de la nostra manera de ser, de qui som, del conjunt de trets corporals i emocionals que configuren la nostra personalitat. Tots sabem que l'autoestima en els adults és necessària per al bon desenvolupament de la nostra personalitat, i cal començar a treballar-la ja de ben petits.

Aquesta valoració personal ens ve donada pel judici que les persones més significatives amb què ens relacionem fan de nosaltres mateixos. Per això, com més important és una persona per al nen, més valor tindrà la seva opinió, i per tant afectarà de manera més decisiva en la percepció que cada nen es va formant de si mateix.

De ben petits, els nens i les nenes comencen a apreciar-se segons l'actitud que tinguem envers ells. Veuen a través nostre i tenen d'ells mateixos la imatge que nosaltres els donem. Tampoc no saben el que està bé o malament i ho aprenen segons el nostre comportament, el de la família i l'entorn. Som realment el seu mirall i, segons la seguretat que els donem, se sabran autovalorar i tenir o no tenir confiança en ells mateixos.

Els darrers estudis i investigacions que s'estan fent per analitzar les causes del fracàs escolar ja han demostrat que entre un 30 i un 50% del fracàs escolar és degut a causes emocionals. Entre aquestes, es destaca una manca d'estabilitat emocional del nen, circumstància que pot alterar l'equilibri afectiu i alhora perjudicar el seu rendiment escolar fruit d'una baixa autoestima.

Juan de Dios Serrano, psicòleg i psicoterapeuta, afirma que està demostrat que l'èxit escolar no té tant a veure amb les accions del nen o amb el desenvolupament

lupament precoç de la seva capacitat lectora sinó amb la influència de factors emocionals i socials com, per exemple, estar segur d'un mateix o saber quina conducta esperen els altres de tu i el fet de tenir una bona autoestima.

El potencial que porta el nen està als gens, però el seu desenvolupament dependrà dels models gravats per l'experiència en els anys inicials i de la qualitat de la interacció amb els adults, en què l'emoció juga un rol important. Fins als tres anys, no hi ha record racional i cognitiu, és emocional, el nen només capta el que sent.

En aquest sentit, el [projecte educatiu](#) que treballem a les escoles bressol gestionades per la Fundació Pere Tarrés té un denominador comú: estimular l'autoestima dels infants.

L'escola bressol és, per a la majoria dels infants, la primera experiència social fora de l'entorn familiar. L'escola bressol és un espai socialitzador, davant l'infant s'obre un món de possibilitats, d'aprenentatges i de descobertes on la convivència amb els altres nens i nenes i amb els adults els ajuda a anar-se formant aquesta autoestima.

En definitiva, atendre cada infant com un ésser individual i únic, reforçant positivament les conductes que realitzi correctament, mostrant-li què ha fet bé i sobretot fent-li saber i ajudar-lo a comprendre que dels errors també se n'aprèn. No serveix de res culpabilitzar-lo i únicament renyar-lo, el millor és animar-lo i ajudar-lo que s'esforci una mica més la pròxima vegada.

I tot això ho duem a terme amb les activitats pròpies del dia a dia d'una escola bressol. Les mateixes que hem anat fent fins ara, però amb una finalitat i una metodologia centrada a tenir temps per conèixer i observar els nostres infants, i a estrènyer la relació amb la família, anticipant i orientant, donant-los pautes si els cal o simplement acompanyant en aquest procés tan màgic com és veure créixer un infant.

Quan un nen té una bona autoestima, se sent important, competent, responsable, segur de si mateix, es comunica bé, és capaç de relacionar-se adequadament amb els altres i rendirà millor en el seu treball escolar, simplement pel fet de sentir-se capaç de fer-ho.

04

Professions al servei de l'acció social

Treball social i perspectiva de gènere: entre la igualtat i la diversitat

16 de gener de 2015

Esther Álvarez i López

Treballadora Social i Doctora en Psicologia
Professora de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés (URL).

Mary Richmond, una dona pionera i reformadora, el 1922 recollia en el seu llibre *Cas social individual*: “Els éssers humans són diferents els uns dels altres. Un programa social veritablement democràtic iguala les possibilitats de tots amb una acció intel·ligent en conjunt i instaura al mateix temps una política administrativa que tracta diferentment els casos diferents, i amb aquesta finalitat recorre al concurs d'agents diferents.”

El treball social està impregnat d'aquest principi: l'acció social amb la finalitat d'assolir la igualtat però treballant des de i per a la diversitat. Aquesta diversitat es basa en factors complexos que s'entrellacen, com ara el gènere, l'edat, l'ètnia, els valors... El gènere implica les representacions socials derivades d'una biologia diferenciada. La construcció del gènere és un procés sociocultural que categoritza les persones, segons el seu sexe, en homes (mascles) i dones (femelles) i els assigna característiques, rols específics i formes de relacionar-se entre si, marcades pel desequilibri i la supremacia d'un sexe sobre l'altre. Aquest

binarisme, però, és fictici atès que existeixen altres gèneres anomenats no-normatius, sovint relegats a un segon pla o oblidats.

Les accions professionals que duem a terme des del treball social no són neutres. Tenen un rerefons, un marc teòric, ideològic, conceptual. Convé no oblidar que les i els professionals també hem estat socialitzats/des en un context determinat i sovint assumim discursos i pràctiques ben arrelats en falsos mites de gènere. L'acció social amb perspectiva de gènere és una proposició que aposta per una postura clarament a favor de la igualtat entre les persones. Què significa **incorporar la perspectiva de gènere en l'exercici del treball social**? Per què és important? Com cal fer-ho? Algunes premisses generals podrien ser:

El treball social té com a finalitat incidir en les situacions socials que originen desigualtats sobre les persones. Atès que el gènere és una construcció social i és font de discriminació, conquerir canvis és possible, i les i els professionals del treball social no se'n poden desentendre.

Parlar de gènere és parlar de drets humans. De drets de les dones, els homes, transsexuals, transgènere, juntament amb l'heterogeneïtat interna de cada grup, amb les desigualtats socials que impliquen... Gènere no és sinònim de sexe, ni de dona, ni d'afers de dones, ni de lluita de poder entre gèneres. El desconeixement, la manca de conscienciació i/o la confusió terminològica (com ara "feminisme" o "masculinitat"), porta alguns/es professionals i serveis a mirar des de la distància i resistir-se a incorporar aquesta perspectiva.

Les categories basades en el gènere no són formades per col·lectius homogenis, per més que ens ho pugui semblar. Cal parar atenció a la diversitat intragrup i fomentar el dret a la individualitat i la identitat des de l'empoderament.

La desigualtat per gènere és transversal a altres situacions discriminatòries concurrents, per exemple, una persona amb mobilitat reduïda que és dona i té vuitanta anys. **Qualsevol acció des del treball social** reclama una mirada integradora que contempli cada element en interacció amb la resta.

La perspectiva de gènere s'ha d'aplicar de forma explícita a qualsevol acció i política general (i ja no només aquelles de l'àmbit social). Això suposa una anàlisi de les necessitats i demandes diferenciades de les persones en funció del gènere i de l'impacte que sobre elles tenen aquestes mesures. La transversalitat de la perspectiva de gènere (o *mainstreaming*) és precís aplicar-la en els plans, programes, projectes i accions com un principi d'acció més, no com un pegat.

El treball social facilita canvis positius en les persones i comunitats i promou els avenços i reformes socials. És un error considerar que la solució és promoure canvis exclusivament en els grups desafavorits. Quan les diferències tenen una naturalesa estructural, les accions han d'evidenciar-les i satisfer necessitats pràctiques (vinculades a les condicions) i interessos estratègics (relacionats amb les posicions jeràrquiques).

La incorporació de termes com "gènere", "igualtat" o "dona" en els nostres pro-

jectes i accions no ha de ser només una declaració d'intencions i bona voluntat. L'enfocament de gènere ha d'impregnar l'anàlisi, l'actuació i l'avaluació. L'aplicació real del principi d'igualtat és molt més que l'accés igualitari als serveis i la presentació descriptiva de dades desagregades per gènere. Pensem en la nostra pràctica personal i professional: els nostres objectius, les nostres accions, conscientment o inconscientment, estan afavorint, reforçant o reproduint desigualtats de gènere?

Legislar sobre quelcom implica el reconeixement d'una situació que, de partida, s'identifica com a font d'injustícia i sobre la qual cal ordenar de forma explícita. Així doncs, benvingudes siguin les iniciatives que actuen en pro de la igualtat de gènere!

Amb tot, i m'he pres la llibertat de finalitzar l'article tal com l'he començat, de la mà de Mary Richmond: "Cada vegada que els mandataris de la societat ignoren les circumstàncies que traven el desenvolupament de la personalitat; cada vegada que ometen estudiar les diferències individuals i tenir-les en compte, cada vegada que tracten les coses desiguals de manera igual, la divergència entre la intenció de la llei i la seva aplicació es torna tan gran que intenció i interpretació semblen sovint allunyar-se una de l'altra, com vaixells que es creuen en la nit."

Dia Internacional de l'Educació Social

2 d'octubre de 2014

Lisette Navarro

Professora de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés (URL).

Una adolescent que ha marxat de casa; un grup de persones grans que volen organitzar activitats al seu barri; una família que necessita orientació amb algun dels seus fills; una persona immigrant que acaba d'arribar i vol conèixer els serveis de la seva ciutat; un home que ha de dormir en un caixer automàtic o un infant que després de classe va al centre obert perquè l'ajudin a fer els deures. Ells i elles, i molts més, són persones que necessiten un suport per fer el que volen o un acompanyament que els permeti seguir endavant amb les seves vides. Tots ells comptaran amb l'ajuda d'un professional de l'educació social. I això és el que celebrem el 2 d'octubre, Dia Internacional de l'Educació Social.

Aquest és un dia important que cal recordar i celebrar; ens dona identitat i ens enforteix com a col·lectiu professional. L'educador/a social té moltes potencialitats professionals dins d'un món tan divers i canviant, on les persones són els i les protagonistes de la nostra tasca diària i on el seu benestar ha de ser la nostra empena i vocació.

Aquesta és la nostra professió: acompanyar, reforçar, donar suport, animar, aixecar, vetllar persones que poden estar vivint condicionades per una situació que els supera, que estan passant per algun entrebanc o que viuen amb moltes dificultats. També persones o grups que volen canviar un trosset del món, dinamitzant o participant de la seva comunitat. És estar al costat de qui ho necessita per empoderar-lo i veure com supera el seu dia a dia. I tot això, mitjançant estratègies pedagògiques, des de tot el potencial que ens dona l'educació.

El 2 d'octubre, per tant, un bon moment per aturar-nos i reflexionar. Valorem la tasca que fem? Cuidem l'equip que ens fa costat en cada cas? Apliquem tot el que sabem a favor de la persona que tenim al davant? També per reivindicar que malauradament cada dia ens necessiten més persones i les hem d'atendre amb menys recursos. D'aquí que les nostres eines personals siguin una peça clau per a l'èxit.

Avui hem de gaudir i ser conscients de la nostra sort, pel fet que l'educació social és una professió tan maca i tan plena de sentit. I, finalment, per fer pinya i valorar tot allò que estem fent bé, que no és poc. Per aquest motiu felicitem-nos per haver escollit aquesta professió i estar entre nosaltres formant-nos i aprenent conjuntament per un futur millor.

Dinamització de l'esplai públic i l'educador de carrer

16 de gener de 2015

Felipe Campos

Director de l'Associació Educativa Itaca
Administrador del Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans de la Fundació Pere Tarrés.

Parlar avui dia d'educar al carrer pot semblar dins del món de l'educació social un fet antic o fins i tot que ja està tot dit. Ja fa temps que es parla a nivell professional o acadèmic de conceptes com educació en medi obert, educadors d'atenció primària, etc., i poc de l'anomenat educador o educadora de carrer. Amb aquest article proposo un viatge a les arrels de l'educació social, al treball en primera línia fora d'espais tancats o institucionals. Volem explicar una bona pràctica associada a l'educació de carrer, el projecte OCI AL BARRI de L'H, que porta a terme l'[Associació Educativa Itaca](#), que pertany al [Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans](#) de la [Fundació Pere Tarrés](#).

Primer de tot hem de definir quina és la característica principal de l'educació de carrer i com aquesta ens serveix per a apropar-nos a aquells sectors de població que, tot i tenir necessitats, mai no entraran en un centre d'atenció diària, en un casal de joves, no s'aproparan a serveis socials per sol·licitar-hi un ajut, etc. La proximitat amb els educadors socials de "sortir al carrer" és una imatge que descriu un treball educatiu proper a la gent, sobretot a la gent que per raons diverses queda al marge, tant a nivell grupal com individual. És per aquest motiu que l'educador/a de carrer ha de tenir com a funció principal la detecció de necessitats, el fet d'estar a peu de carrer, en el territori, a prop de la gent, li permet conèixer qui és qui i quines situacions de dificultats viu, alhora que coneix de primera mà què està patint, què necessita i com podem orientar la persona da-

vant de demandes no formulades.

És possible obrir un debat sobre si podem treballar des de l'educació social si per part del subjecte no hi ha voluntat de canvi i, per tant, es podria posar en dubte si és una acció socioeducativa. Però és aquí on rau l'essència de projectes de dinamització de l'espai públic o d'educació al carrer, promoure el canvi, acostar-nos a l'infant o jove perquè adopti actituds favorables. És per aquest motiu que, respectant la voluntat del participant, és clau escoltar, observar la realitat del seu entorn i fer-lo participar en el seu procés de vida, del qual n'és el protagonista.

Però podríem definir en tres punts què significa la figura de l'educador de carrer: Educar al carrer no és una tasca de bomber, d'intervenció directa o d'urgència; és una tasca que necessita temps, planificació, hores al carrer i a les places i presència constant. És una tasca a llarg termini que només es pot fer des de la proximitat i amb el compromís institucional de l'entitat o administració que impulsi el projecte.

Suposa treball comunitari, perquè ni els nens ni els joves estan sols, tots tenen una família, un grup d'amics, participen en un centre d'esplai, lleure, casal de joves... En definitiva, cal tenir en compte el seu entorn. L'educador o educadora ha de ser el referent i, per ser-ho, ha de conèixer la problemàtica concreta dels més vulnerables. Especialment, el cas dels infants i joves que, per diverses raons, no tenen un referent adult fora de l'horari escolar.

I, per últim, l'educador no pretén ser el "messies" de ningú ni resoldre la problemàtica particular. Només és el referent, el pont, l'intermediari. L'educador no és ningú per dir si l'infant o el jove ha de canviar, sinó que són els professionals que intenten donar eines per tal que la persona pugui trobar-se i, si decideix canviar, canviï.

Finalment, cal subratllar un concepte emprat sobradament en el sector, però clau en l'educació al carrer, el treball comunitari o en xarxa. Reconèixer tots els agents socials (professionals o veïns, recursos com biblioteques, casals o parents...) que aquest infant, jove o aquest grup, té al seu entorn. És essencial veure que tots comparteixen l'objectiu d'ajudar-lo a millorar socialment i que tots hi tenen un paper.

Una bona pràctica que escenifica què vol dir educar al carrer és el projecte que des del darrer curs l'Associació Educativa Itaca (entitat federada al MCECC de la Fundació Pere Tarrés) va impulsar després de la [visita de la Nelsa Curbelo](#), al barri de Collblanc-La Torrassa de la ciutat de L'Hospitalet. Aquella visita va inspirar l'equip educatiu. Després de mesos de treball d'anàlisi del territori i en coordinació amb els agents socials, es va veure la necessitat d'impulsar un projecte de dinamització de l'espai públic i d'educació al carrer.

Aquest projecte va néixer sota el nom d'"[Oci al Barri](#)" i pretén:

- Apropar-nos a la realitat de la convivència al barri (dificultats i valors).

- Prevenir possibles conflictes de convivència.
- Sensibilitzar tots els veïns i veïnes del barri sobre la importància del seu paper com a membres actius de la comunitat amb drets i deures.
- Promoure l'aproximació entre els agents socials del barri i el conjunt del veïnat.

Aquest projecte està present cada setmana a les places més significatives del barri amb un programa d'activitats adaptades als infants i joves, amb un plantejament obert, comunitari, on ells mateixos, en moltes ocasions, són els encarregats d'organitzar activitats per a altres joves. Els resultats són millors dels imaginats o definits des de l'inici, només calia una oportunitat i aquesta ha estat l'aposta decidida de [l'Associació Educativa Itaca](#) en el barri de La Torrassa.

M'agradaria tancar aquest post amb una cita africana molt significativa: "Per educar un únic nen és necessari tota una tribu". Els nens són els mateixos, la tribu ara som tots nosaltres.

Per saber-ne més:

[Reportatge de la cadena Aljazeera sobre la tasca social i educativa de Nelsa Curbelo als barris de Guayaquil.](#)

El sentit del treball familiar en l'ajuda a domicili

30 de novembre de 2011

Carme Fernández

Directora de l'Escola de Treball Familiar de la Fundació Pere Tarrés.

El treball familiar en l'ajuda a domicili comprèn un conjunt d'activitats relacionades amb l'atenció personal, l'ajuda a la llar i el suport en la relació amb l'entorn. Aquestes activitats es realitzen de forma prioritària per **treballadors/es familiars** i per altres cuidadors/es professionals, sent la seva principal característica l'atenció directa a les persones que tenen dificultats per satisfer necessitats de la vida diària, ja siguin funcionals (persones amb mobilitat reduïda), d'organització (persones que precisen suport per organitzar la seva vida quotidiana) o de convivència (famílies en situacions de dificultat social).

El punt de mira de la professió és la persona. Es treballa amb persones amb la finalitat de millorar la seva qualitat de vida sense que hagin de deixar el seu entorn habitual. Per realitzar aquest treball cal desenvolupar competències tècniques i procedimentals específiques (relacionades amb els coneixements i habilitats pròpies de la professió) i competències actitudinals, que fan referència a les característiques que una/un professional ha de tenir per fer una bona atenció i acompanyament.

La importància d'aquesta professió és poder atendre i cuidar persones donant el suport just que en cada moment i situació sigui convenient, reforçant sense substituir el protagonisme de la persona atesa; ja sigui fent intervencions d'atenció física, estimulant capacitats o organitzant i avaluant les activitats portades a terme. Per fer això, la capacitat per comunicar-se de forma empàtica és primordial en aquest treball, perquè cal ser sensibles a les diferències i comprendre les preocupacions, els interessos i els sentiments de les persones per oferir un bon tracte.

Entendre el que senten les persones és condició indispensable per a una ajuda quotidiana, humana i eficaç.

Doctorat i recerca: imperatiu legal o coherència?

28 de novembre de 2011

Paco López

Degà de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés..

Un dels elements del procés de transformació de la universitat en què estem immersos és l'increment d'exigència als centres universitaris pel que fa al doctorat i la recerca del seu professorat.

Més enllà de les exigències legals, però, hi ha raons per demanar a la universitat que no es conformi amb transferir el coneixement que d'altres generen. En l'era de la informació, un estudiant universitari necessita bons docents que orientin, amb una síntesi pròpia, els coneixements disponibles al món. Però amb això no n'hi ha prou. El plus que aporta el **professorat universitari** ha de venir d'una pràctica professional rigorosa i actualitzada i/o del coneixement nou, generat a partir de la pròpia recerca. Això últim és el que dóna sentit a les exigències d'un nombre significatiu de professorat doctor i investigador.

Especialment per a les antigues escoles universitàries, centrades a enfortir els vincles amb el món professional i en la docència de qualitat, aquest nou escenari suposa un gran repte que recau sobre el professorat i la seva voluntat de millora acadèmica i de dedicació a la investigació.

En quatre anys la nostra **Facultat** ha passat del 35% al 52% de doctors entre el professorat a dedicació plena. La previsió és que, en els propers mesos, ens apropem al 70%. Sense perdre els necessaris vincles amb la vessant més pràctica i aplicada de la nostra tasca, aquest és un reflex del compromís del nostre professorat per ser coherent amb el que avui necessita la formació rigorosa dels professionals de l'acció social.

La voluntat d'acció social de la Fundació Pere Tarrés

28 d'octubre de 2011

Josep Oriol Pujol i Humet

Director general de la Fundació Pere Tarrés

Sovint, quan es parla d'**acció social** ens vénen al cap imatges com les mostres dels mitjans de comunicació arran del terratrèmol d'Haití. Les entitats que treballen sobre el territori en països subdesenvolupats compten amb una credibilitat avalada per la solidaritat vers els més necessitats. Però, més a prop nostre, també hi ha altres persones que necessiten recursos econòmics, socials, assistencials o laborals per millorar la seva situació. Per ajudar-los en aquest camí, també hi ha altres entitats a casa nostra que vetllen pels seus interessos tot i que el públic general no percebi la seva funció com a acció social.

Des de la seva creació, la **Fundació Pere Tarrés** té la missió de promocionar la persona des de l'educació, especialment en el lleure, i l'acció social, fonamentades en els valors de l'humanisme cristià. Però, moltes vegades, la intensitat del dia a dia no ens permet veure la importància de la feina que realitzem i transmetre-la als nostres públics interns i externs.

Educar és buscar també l'interès general i una finalitat social, ja sigui des del lleure –una de les prioritats de la Fundació– com en altres estadis de la vida o a través de la recerca per tal de detectar nous factors de risc o el treball en barris amb especials carències socioeconòmiques. Però també és acció social la generació d'ocupació i la inserció laboral de joves que accedeixen a la seva primera feina a través de l'oferta de la Fundació Pere Tarrés i la formació dels seus col·laboradors i voluntaris.

Conscients de la importància de tots aquests factors, la Fundació ha elaborat un pla d'acció que desenvolupa sis àrees de millora, que inclou des de les accions que ja es duen a terme, l'orientació cap als col·lectius més desfavorits, cuidar les persones que formen part de la Fundació i de la societat, la viabilitat econòmica, l'eficiència en la gestió i la millora de la comunicació.

La paradoxa de les professions socials: treballar per no ser necessaris

16 d'octubre de 2011

Paco López

Degà de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés..

Una de les claus de l'èxit professional actual és la captació i fidelització dels clients. En un món fortament dirigit per les lleis del mercat, el màrqueting esdevé un aliat indispensable per aconseguir que els destinataris dels nostres serveis vulguin comprar-los eternament.

Però, què passa amb aquells que treballem per ajudar els altres a créixer i a ser autònoms? Què passa quan el millor resultat possible de la nostra feina és tornar-nos prescindibles i comprovar que les persones i comunitats són capaces de participar, d'organitzar-se, de viure sanes i felices gràcies, potser, a la nostra dedicació, però ja sense ella? O, una mica més enllà, què passa quan l'estratègia adequada és retirar-nos per afavorir de debò la seva autonomia?

Potser la pregunta se situa en el nivell dels impossibles, perquè les necessitats socials i educatives difícilment s'esgoten, però és una pregunta necessària per recordar-nos que mantenir la nostra feina és, sempre, un mitjà al servei dels altres. El compromís ètic de les professions socials i educatives, sense renunciar al màrqueting com a company de camí, ens porta a assumir aquesta aparent paradoxa: hi ha ocasions en què la millor ajuda és deixar d'ajudar o en què la feina ben feta pot ser la que no "fidelitza" la clientela.

05

Tercer Sector

Avaluació de l'impacte: desparasitar els infants per millorar l'absentisme escolar?

16 d'octubre de 2011

Joan Cuevas

Treballadora Social i Doctora en Psicologia
Professora de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés (URL).

Com lluitar contra l'absentisme escolar?

Imaginem-nos que al nostre país hi ha un percentatge d'absentisme escolar galopant. La nostra entitat vol lluitar contra aquest problema que mina el futur dels més petits, i ho fa amb intervencions òbvies: millorar el transport escolar, subvencionar materials per a l'estudi, donar de menjar als infants o subvencions a les famílies a canvi de l'assistència a escola. Fem tot això, però els percentatges d'absentisme escolar continuen pels núvols. En aquesta situació es trobaven diverses entitats a l'Índia el 2008.

Desparasitar els nens per aconseguir que vagin a l'escola?

L'avaluació de l'impacte va desvetllar que les intervencions més òbvies no eren les més efectives: la millor manera de reduir l'absentisme era desparasitar els infants! Gràcies a repetits estudis d'impacte (Bobonis, Miguel, Sharma; 2008) es va esbrinar que desparasitant els infants s'aconseguia guanyar de mitjana 1 any educatiu per nen! La resta d'alternatives oferien un impacte molt més reduït. El gran problema era que els nens estaven cansats a causa de la desnutrició i això

els feia no anar a escola.

El valor d'avaluar l'impacte

Avaluar l'impacte està de moda: està en boca de responsables d'entitats, dels finançadors i dels donants. Més enllà d'aquestes demandes, però, l'avaluació és útil, fet que queda exemplificat en l'avaluació realitzada a l'Índia: calia una reorientació estratègica clau, sense la qual no s'hauria obtingut una millora tan significativa.

La importància de clarificar la utilitat de l'avaluació perquè sigui útil

Per a què volem avaluar? Ho volem fer per clarificar el sentit de la nostra intervenció? Ho volem fer per millorar l'estratègia i la gestió? O simplement ho volem fer per rendir comptes als nostres finançadors? És molt important clarificar quina de les 3 funcions és prioritària per a la nostra entitat abans de decidir-se per un model o altre d'avaluació.

L'avaluació per a clarificar el sentit de la nostra intervenció (model 1)

El primer model fa referència a l'anomenat *Impact Measurement*. Es tracta d'un model amb una llarga trajectòria en el món de la cooperació al desenvolupament. Aquest tipus d'avaluacions es focalitza a respondre una pregunta molt senzilla: el nostre tipus d'intervenció aconsegueix resoldre el problema que volem resoldre? L'exemple més clar és el referent als infants de la Índia. El punt feble d'aquest model és que entra poc a valorar com estem processant i desenvolupant la intervenció. Sabem que va bé o no, però no en sabem el perquè.

L'avaluació per a millorar l'estratègia i la gestió (model 2)

Un segon model d'avaluació de l'impacte intenta mesurar els efectes que la nostra intervenció genera en el destinatari final, un model que neix sobretot lligat a grans entitats no lucratives als Estats Units. En base a aquest efecte, s'intenta veure quins són els factors, condicionants i accions que fan que aquests efectes s'incrementin o disminueixin. Aquest model anomenat *Outcome Measurement* o *Actionable Measurement* (Ebrahim, Rangan; 2010) no és tan rigorós científicament com l'anterior. No obstant això, està molt connectat amb la utilitat pràctica, fet que permet disposar d'indicadors clau que permeten no només conèixer si estem causant impacte o no, sinó també prendre decisions per millorar-lo.

L'avaluació per rendir comptes (model 3)

La metodologia més coneguda d'aquest tipus d'avaluació és l'anomenat SROI (Retorn Social de la Inversió, en anglès). Es tracta de monetaritzar quin valor s'està aportant a la societat en base a cada unitat invertida. El resultat sol ser que per cada euro invertit hi ha un retorn social d'una determinada quantitat. Es tracta d'una metodologia que va nàixer lligada a grans fundacions dels Estats Units i que ha sigut discutida en algunes ocasions des del món acadèmic (Ebrahim, Rangan; 2010).

Per quin model apostar?

Des de la Fundació Pere Tarrés treballem per promoure la cultura de l'avaluació tant a nivell intern com en el conjunt del Tercer Sector. Davant del panorama actual, i amb una important experiència en aquest terreny, hem decidit apostar per una avaluació de l'impacte útil per a millorar l'estratègia i la gestió. Una avaluació que a nivell de costos sigui acceptable en un context econòmic difícil, que aportï utilitat per millorar la nostra intervenció, i que sigui escalable, és a dir, que es pugui començar des de petit per anar avançant cap a gran. Amb aquesta orientació s'està treballant en el desenvolupament d'una eina web que permeti a les organitzacions que, de manera senzilla, s'iniciïn en el món de l'avaluació de l'impacte.

Per saber-ne més:

[The Limits of Nonprofit Impact: A Contingency Framework for Measuring Social Performance](#) (Ebrahim, Rangam; Harvard University; 2010)

[Guide to Actionable Measurement](#) (Bill & Melinda Gates Foundation; 2010)

[Giving schoolchildren a chance](#) (Bossuroy, Delavallade; 2008)

[Theory of change](#) (NPC, 2012)

[Avaluació de l'impacte: el repte - Diapositives](#) (Fundació Pere Tarrés, 2014)

Les entitats socials d'Església i el seu paper en la cohesió social

16 de gener de 2015

Marina Aguilar

Tècnica de Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés..

Sota l'etiqueta d'entitats socials d'Església trobem una gran pluralitat de formes d'organitzar l'acció que es porta a terme i de viure els valors de l'Evangelí. És a partir d'una mirada àmplia que podem apropar-nos a un objecte d'estudi complex com és aquest, amb molta riquesa i variabilitat.

Aquesta és una de les conclusions de la recerca que estem presentant aquests dies, “**L'acció social des de les entitats d'Església. El seu paper en la cohesió social a Catalunya**” i que ha publicat l'Editorial Claret. Una investigació que neix de la proposta de la Xarxa d'Entitats Socials d'Església al Campus Docent Sant Joan de Déu (UB); la Càtedra d'Inclusió Social (URV) i la Fundació Pere Tarrés (URL) i que vol mostrar la realitat de les organitzacions cristianes i l'aportació que fan a la cohesió social de Catalunya, així com conèixer els reptes que aquestes han d'abordar per enfortir l'acció social que porten a terme.

Es tracta de diferents iniciatives de la societat civil que tenen un nexe comú, acompanyar i donar resposta a les necessitats socials de cada moment –tant de les persones més associades a la marginalitat i l'exclusió com d'aquelles que poden trobar-se en una situació de vulnerabilitat– i fer-ho des dels principis evangèlics. Una tasca que realitzaven molt abans de la construcció de l'estat de benestar i que han continuat realitzant posteriorment. De fet, el desplegament d'un model de protecció social de caire assistencialista basat en fórmules arrelades als drets contributius –així com l'actual retrocés de l'estat de benestar– fa que la tasca d'aquestes entitats (com la tasca del conjunt del Tercer Sector Social català) esdevingui essencial per a l'accés de la ciutadania a un drets socials no sempre garantits per l'Estat i per al manteniment de la cohesió social.

En concret, la recerca que hem desenvolupat durant el 2013 ha estat plantejada en dues fases. La primera, recollida en la publicació, se centra a conèixer de què estem parlant quan fem servir l'expressió “entitats socials d'Església” i identificar

les dimensions i elements que ens permeten descriure i explicar la contribució social d'aquestes institucions. Comptar amb dades que ens permetin quantificar aquesta contribució és el desafiament que planteja la segona fase de la recerca, i per la qual esperem comptar amb el suport necessari durant aquest 2014 per al seu desenvolupament.

Trets identitaris d'aquestes organitzacions

Podem assenyalar que existeixen tres elements que caracteritzen les entitats socials d'Església, uns trets propis lligats al rerefons evangèlic de la seva tasca. En funció de com es gestionen en el si de cada organització, hi ha més o menys diferències en l'acció social d'aquestes respecte a altres agents socials.

Persones compromeses amb l'Evangeli: La gran majoria compten al darrere amb el suport d'una comunitat de creients (parròquies, escoles, moviments, etc.), que en molts casos són els que l'han fet néixer i, actualment, esdevenen la seva base social, sent aquest un dels grans valors. Es tracta de persones que, des d'una opció de vida basada en l'Evangeli, han sentit la necessitat de comprometre's en favor dels més necessitats, generant un estil de treball propi que té com a preocupació central la dignitat de la persona.

La transformació social com a objectiu identitari: en conjunt, aquestes organitzacions cerquen la promoció i l'alliberament de la persona. A més, hi ha una clara consciència que per aconseguir una societat més justa és necessari fer de portaveu dels més febles i denunciar les situacions que pateixen.

L'espiritualitat en l'acció social: bona part de les entitats comparteixen que en l'acció social no es tracta de fer un anunci explícit de l'Evangeli, i es desmarquen de tota activitat que pugui semblar proselitista. De fet, en un context de secularització, algunes entitats han deixat en un segon pla tant la dimensió espiritual de la persona en la intervenció com la visibilització de la identitat cristiana de l'organització. Una situació que genera preocupació per no perdre la fidelitat a uns valors i a un estil, i que fa que les entitats demanin reflexionar conjuntament sobre "què són i com i quan ho fan visible" en una societat plural com és la catalana.

Bases per a la quantificació de la contribució social

A partir dels trets identitaris de les entitats socials d'Església i de la realitat que viuen actualment, hem identificat vuit àmbits que ajuden a assentar les bases per descriure i explicar la contribució social d'aquestes organitzacions. Unes dimensions que, a més, ens ajuden a identificar quins reptes han d'afrontar les entitats per al seu enfortiment. Aquests reptes, però, varien en funció de les circumstàncies i la realitat de cadascuna de les organitzacions.

Complementarietat a l'estat de benestar: posar l'accent en la persona i en la seva dignitat no només fa que aquestes entitats atenguin les persones més vulnerables, sinó que innovin en la prestació de serveis, posant en marxa iniciatives que acaben formant part de la cartera de servei. En un moment de retrocés de l'estat de benestar i de descens dels recursos, aquestes organitzacions ve-

uen la necessitat de reflexionar sobre la seva funció social (complementarietat, subsidiarietat, etc.) i fer-ho sense perdre de vista que és obligació de l'Estat garantir els drets socials i de ciutadania. Aquesta reflexió és especialment important en el cas de les entitats que han de fer replantejaments i introduir els canvis que estableix el marc legal de serveis socials per continuar col·laborant amb les administracions.

Contribució econòmica: L'acció social es caracteritza per la seva intangibilitat i no és fàcil dimensionar el volum econòmic que les entitats socials d'Església posen al servei de les persones vulnerables. Avançar cap al desenvolupament d'eines que ajudin a aquesta quantificació ajudaria a visibilitzar la tasca que porten a terme i sumar persones a la causa.

Mobilització de la base social: Les entitats socials d'Església són organitzacions amb una gran capacitat per mobilitzar la seva àmplia base social. No obstant això, l'actual escenari les obliga a generar noves i més complicitats amb l'entorn i avançar en la transparència i rendició de comptes per guanyar la confiança de la societat i ampliar aquesta base.

Participació interna: La promoció de la persona és la raó de ser d'aquestes organitzacions, un treball que requereix promoure valors com la responsabilitat, la proactivitat i la democràcia tant entre les persones beneficiàries com en els equips de treball. En un moment on la societat reclama major participació, és important que aquestes entitats siguin un referent i estableixin canals i mecanismes de participació que ajudin a implicar la base social.

Desenvolupament social i personal dels equips de treball: La cura de les persones i la cerca del seu creixement personal forma part de l'ADN de les entitats socials d'Església, també dels equips de treball. No obstant això, l'augment de l'activitat i la professionalització d'una part d'aquestes entitats ha anat diluint aquest element, així com la transmissió de la identitat cristiana. Per no perdre aquesta essència, les entitats han de vetllar perquè els equips coneguin els valors i l'estil de l'organització i acompanyar-los perquè realitzin una intervenció adient a la persona destinatària i a la manera de fer de la institució.

Incidència i transformació social: La promoció i l'alliberament de les persones vulnerables és la raó de ser de les entitats socials d'Església. Aquest treball, però, no s'hauria de limitar a l'atenció directa. De fet, les entitats consideren que han de guanyar presència pública per sensibilitzar i denunciar –des de la identitat cristiana– la situació que pateixen aquestes persones i les causes que porten a l'exclusió social.

Desenvolupament comunitari des d'un treball col·laboratiu: l'acció social d'aquestes organitzacions parteix de la comunitat. Es tracta d'un servei de proximitat que permet conèixer les necessitats del territori i relacionar-se amb els agents socials per donar resposta adient a la persona. Això no obstant, el context actual les està portant a redefinir aquesta intervenció comunitària i el tipus de treball col·laboratiu que desenvolupen amb els agents de l'entorn. En aquest

sentit, els discursos sobre la necessitat d'avançar en el treball col·laboratiu per fer front a alguns dels reptes que han d'afrontar són constants en tot el territori català.

Apoderament i creixement personal dels destinataris de l'acció: la intervenció social que realitzen les entitats socials d'Església té una sèrie d'efectes en les persones, com és millorar la qualitat de vida i apoderar-les per promoure canvis en les seves trajectòries vitals. Però sense l'existència de mecanismes que permetin avaluar l'efectivitat i l'impacte de les metodologies d'intervenció desenvolupades –així com espais de reflexió sobre la praxi– és difícil visualitzar la contribució d'aquestes organitzacions a la societat catalana.

Aquests són una mostra dels molts i diversos reptes que recull la publicació per enfortir la contribució que actualment realitzen les entitats socials d'Església. Uns reptes que cal encarar amb reflexió, pas ferm i amb la complicitat activa de totes les organitzacions.

La transparència del Tercer Sector, una nova norma vigent pendent de consensuar

28 de febrer de 2014

Rafael Ruiz de Gauna

Director de Relacions Institucionals i de Formació,
Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

El 10 de desembre de 2013 va sortir publicada al BOE la nova **lleï 19/2013 de transparència, accés a la informació pública i bon govern**.

Una llei que ha estat debatuda en un determinat context de desafecció cap a determinats polítics i significatius casos de corrupció.

Més enllà de les exigències a les administracions públiques, el legislador (art. 3) fixa que les entitats no lucratives (siguin socials, mediambientals, culturals, educatives...) que rebin ajudes o subvencions públiques de més de 100.000 euros anuals, o bé més de 5.000 euros si els ajuts públics superen el 40% dels seus ingressos.

I sota el principi de la publicitat activa, les entitats estaran obligades (art. 6 i art. 8) a disposar d'un organigrama actualitzat on s'identifiquin els responsables, perfils i trajectòria, tots els contractes, convenis i subvencions de manera molt detallada, pressupostos i comptes anuals (i l'auditoria, si està sotmesa) i les retribucions i indemnitzacions dels alts càrrecs i responsables. A partir del desembre del 2014 serà d'obligat compliment per al sector.

El 18 de febrer de 2014, la **Fundació Pere Tarrés** en col·laboració amb PWC va organitzar una **jornada de debat sobre aquesta normativa**, amb dues parts diferenciades, una ponència i una taula rodona. A risc de ser parcial, apuntem algunes de les conclusions més importants:

Tot i la necessitat d'una regulació sobre la transparència de les administracions públiques, per qualitat democràtica i participació ciutadana i de les entitats, aquesta nova llei no s'ha fet seguint els principis europeus, **i situa la norma espanyola força allunyada**. En el cas del Tercer Sector, s'ha fet des del desconeixement i sense la complicitat necessària. I al darrere hi ha una determinada concepció i principis ideològics sobre la iniciativa social i l'avaluació de la inter-

venció.

Aquesta nova regulació suposa una discriminació negativa cap al Tercer Sector en relació a les empreses mercantils que no han de fer pública aquesta informació. Així les entitats poden veure limitada la seva prestació de serveis per la visibilitat absoluta de les seves ofertes guanyadores, o perdre part del seu capital humà per ofertes d'organitzacions empresarials als seus directius.

A més de noves exigències formals i de més burocràcia, en el cas d'entitats petites locals, es fixa una norma desproporcionada pel seu impacte i capacitat de coneixement i de compliment. A més, com que es tracta d'organitzacions jurídicament privades, cal mantenir uns determinants nivells de prudència i d'intimitat, fins i tot en temes personals.

Per a generar i mantenir una imprescindible confiança amb la societat i els seus representants, és necessari en primer lloc el comportament ètic dels directius del Tercer Sector, i després potenciar l'autoregulació com des de fa anys ja han fet alguns sectors com ara les ONG estatals, amb un instrument de transparència i bon govern.

El Tercer Sector hauria d'incrementar la seva acció d'incidència política per a intentar que normatives d'aquest tipus no fossin aprovades sense el consens amb les entitats. En el moment actual s'insta a Federacions, Taula i Plataforma a treballar per modificar-la a través de la llei d'acompanyament dels pressupostos de l'Estat o en la nova llei del Tercer Sector, que sembla que iniciarà aviat el seu debat al Congrés. D'altra banda, cal vetllar que la normativa catalana, avui encara en discussió en el Parlament, contempli la realitat de les nostres entitats i no suposi més burocràcia.

Podeu trobar una presentació detallada de la llei, d'altres normatives vigents o en tràmit de modificació que incideixen en la transparència i en la regulació en altres països en el següent [document que es va presentar a la Jornada](#).

Participació interna: una potent eina per millorar les entitats

15 de novembre de 2013

Roger Buch

Director del projecte www.xarxanet.org

Fa anys que es parla de la millora de la participació interna en el si de les entitats. Però, exactament, quins són els beneficis d'aquest tipus de millora? N'expliquem cinc, fruit de l'experiència en diferents processos participatius.

Focalitzar-se en allò que ens uneix i no en el que ens divideix: És important que les entitats treballin en base a una activitat orientada a uns objectius i una estratègia concreta. Ara bé, si aquests objectius i estratègia no tenen prou consens, pot ser que diferents membres de l'organització estiguin treballant en direccions diferents. Cal que els diversos membres de l'entitat, i sobretot de la Junta Directiva, comparteixin una mateixa anàlisi i se centrin en objectius consensuats. Utilitzar dinàmiques per a consensuar diagnosis i estratègies, o millorar els canals i espais de participació a l'entitat són intervencions realment eficaces a l'hora d'aconseguir que l'entitat es focalitzi en els elements que els uneixen i no en el que els divideixen.

Abordar les problemàtiques abans que esclatin: Existeixen dos grans estils a l'hora d'abordar debilitats o problemes: la proactivitat o la reactivitat. Una bona decisió presa a temps ens pot fer estalviar temps i problemes, fent així que l'entitat guanyi en eficiència. Disposar d'eines i canals que ens mantinguin en contacte amb beneficiaris, donants, socis, voluntaris i treballadors ens pot ajudar moltíssim a conèixer el que passa i a poder ser proactius.

Atraure i conèixer el talent: Les persones amb visió, coneixement, capacitat innovadora i contactes sovint es troben fora de les fronteres de la nostra entitat. Són persones que poden aportar molt valor afegit a la nostra organització, però la majoria de vegades aquestes persones no vindran soles: cal anar-les a buscar. La creació d'un consell consultiu o la realització de debats grupals amb aquest tipus de persones són una bona manera d'atraure aquest talent i implicar-lo en la finalitat de l'entitat.

Activar els nostres prescriptors: En la comunicació cada vegada prima més la qualitat que la quantitat. A l'hora de fer difusió de la nostra entitat és molt important identificar prescriptors, és a dir, líders d'opinió que en espais o àmbits concrets ens poden fer d'altaveu. Treballar amb els potencials prescriptors des de l'òptica de la participació permet que puguin aportar la seva visió respecte el projecte, implicant-los així en la nostra activitat i la nostra missió.

No perdre l'ADN associatiu: La col·laboració i la participació amb l'objectiu de transformar el nostre entorn és una de les bases de l'associacionisme. Fer una bona anàlisi de com està la nostra entitat quant a participació és la millor manera d'avançar en aquest àmbit. Caldria conèixer com i en què volen participar els diferents perfils i actors de la nostra entitat (socis, voluntaris, treballadors, beneficiaris, donants, etc.) i actuar en conseqüència.

Participació, sí; compromís, també!

15 de novembre de 2013

Albert Riu

Secretari tècnic del Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans de la Fundació Pere Tarrés

El passat dia 9 d'octubre l'Ajuntament de Barcelona va convocar la "Jornada cap a un nou model de governança".

És suggeridor i positiu que les institucions i les administracions públiques organitzin fòrums i debats on la ciutadania, les entitats i les organitzacions puguin debatre sobre un dels principis fonamentals de tota societat democràtica: la participació. La jornada, que va comptar amb diverses ponències, taules rodones, experiències..., va evidenciar que el moment actual que estem vivint fa necessari reflexionar entorn a aquest dret, que alhora també esdevé una responsabilitat.

En un moment en què es parla de la "crisi de representació" entre els ciutadans i les classes polítiques (potser falla el joc democràtic entre representants i representats), un moment en què els eslògans de més tendència expressen una certa divergència de ritmes i temps (el "Keep Calm" conviu amb el "Tenim pressa"), un moment en què hem optat per un "excés d'informació" i estem abandonant l'accés a una "informació digerida" (la crisi i desorientació dels mitjans de comunicació i el periodisme en el context digital n'és una bona mostra), necessitem donar respostes a problemes del segle XXI, però comptem amb estructures del segle XX.

Els reptes són majúsculs i les preguntes transcendentals. Convé articular un veritable esperit participatiu. No es tracta de "participar per participar" (de vegades, els models institucionals de participació han estat més folklòrics i superficials que altra cosa).

Què cal, doncs, per articular vies de participació efectives i amb capacitat de transformació social? Segurament, són moltes i molt diverses les respostes a aquesta pregunta, però intentem apuntar algunes idees o suggeriments:

- Cal comptar i incorporar, com un dels interlocutors preferents, la societat civil organitzada. Les entitats i les organitzacions són la raó de ser i coneixen de

primera mà aquells fenòmens quotidians que tenen més afectació sobre la quotidianitat del dia a dia.

- La relació entre les administracions i la societat civil no pot condicionar, ni estar condicionada, pel fet participatiu. Convé trobar una relació de “suport” i “promoció” i allunyar vivències de “competència” i “colonització” entre administracions i societat civil.
- Cal entendre i situar les diferents formes de participació, totes importants, però no totes amb un mateix grau d'intencionalitat i capacitat constructiva: la indignació, la implicació i la voluntat de lideratge són tres estadis diferenciats de participació amb aportacions i resultats ben diferents.
- L'educació. Sense educació no hi ha participació. El conjunt de la societat ha de veure la necessitat de prioritzar els espais educatius com a mecanismes indispensables per a una verdadera implicació ciutadana.

Per tot això, però, convé comptar amb un element indispensable, sense el qual la pràctica participativa podria veure's, fins i tot, mancada de credibilitat i autenticitat. El compromís. Compromís vers la ciutadania, vers el pròxim, vers els ideals o motivacions de fons, en definitiva, que ens porten a exercir aquest dret i aquesta responsabilitat.

6 claus per a la millora dels serveis dirigits a afectats per una malaltia

2 d'agost de 2013

Rosa Coscolla

Cap de Qualitat i Metodologia de Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

Joan Cuevas

Tècnic de Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

El passat 4 de juliol es va celebrar el tast de projectes “Les necessitats socials derivades d’una malaltia”, on es van presentar les experiències de la **Fundació Esclerosi Múltiple (FEM)** i la **Fundació d’Afectats i Afectades de Fibromiàlgia i Síndrome de Fatiga Crònica (l’FF)**.

En base a les diferents experiències exposades i a l’exposició de Rosa Coscolla, Cap d’Innovació i Qualitat de Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés, us presentem un llistat de 6 claus per millorar el funcionament dels serveis dirigits a afectats per una malaltia. Uns consells que pretenen ser d’utilitat. Especialment per a les organitzacions que tenen com a principal finalitat la millora de les condicions de vida de persones afectades de determinades malalties i dels seus familiars o entorn més proper.

- 1. Donar resposta a les necessitats reals dels nostres usuaris.** De vegades el dia a dia ens ofega. Això no obstant, és de vital importància aturar-se i fer-se preguntes clau. Saber si la nostra organització està donant resposta a les necessitats reals és una d’aquestes preguntes estratègiques. Realitzar aquesta anàlisi ens permetrà veure els beneficiaris amb una nova perspectiva, serem conscients de totes aquelles necessitats que no estem cobrint amb els nostres serveis i fins i tot aquelles necessitats que ni tan sols

sabíem que existien. Un dels exemples és el de l'estudi que ha realitzat la FEM en col·laboració amb la Fundació Pere Tarrés, on s'ha construït tot un recull de necessitats derivades de l'esclerosi múltiple. Una de les principals necessitats que han aparegut és que les persones amb EM pateixen un desgast emocional molt fort durant el procés de diagnosi. Com que és un procés clau per a la futura evolució de la persona i del seu entorn, l'entitat està ara dedicant especials esforços a abordar aquesta necessitat.

2. Els potencials beneficiaris que l'entitat desconeix. Sovint les entitats se centren en perfils concrets d'afectats per una malaltia i difícilment s'arriba a atendre el conjunt de les persones afectades de la malaltia. Darrere del percentatge de gent a la qual l'entitat no arriba s'hi amaguen perfils ocults, amb necessitats desconegudes. Conèixer aquests perfils ajuda l'organització a iniciar nous serveis, estratègies i a tenir una visió molt més real del públic al qual es vol dirigir.

3. Importància dels efectes més enllà de la persona afectada. Els estudis mèdics se centren en les causes de la malaltia, mentre que les ciències socials aporten coneixement sobre els efectes de la malaltia. En aquest sentit, les conseqüències van molt més enllà de la pròpia persona afectada de la malaltia. En el cas de l'estudi sobre la Fibromiàlgia s'ha demostrat el gran impacte que genera la malaltia en la persona afectada i el seu entorn. Més concretament s'ha pogut estudiar els canvis de rol dins de la família o el gran impacte econòmic que genera, per l'increment de despeses i la baixada dels ingressos. Disposar d'aquest tipus d'informació és vital per a delimitar quines han de ser les prioritats de l'entitat, com s'han de replantejar els serveis, o fins i tot a l'hora de fer incidència mediàtica i política.

4. La diferència entre demanda i necessitat. És important conèixer quines diferències hi ha entre les necessitats derivades de la malaltia i les demandes explícites de les persones afectades o el seu entorn. Sovint trobarem necessitats que les persones no són capaces d'identificar o demandes que no corresponen o no poden resoldre les entitats. Aquest coneixement permet a les organitzacions planificar accions de conscienciació i d'orientacions.

5. Construcció d'un mapa de recursos com a element estratègic. És important tenir un mapa de recursos i serveis per canalitzar informació dispersa. Especialment interessant a l'hora de reorientar serveis o crear-ne de nous per poder donar resposta als perfils i necessitats de persones afectades que resten invisibles per al sistema.

6. Beneficis dels estudis de necessitats socials. Conèixer les necessitats reals, el conjunt de perfils de persones afectades, l'impacte d'una malaltia en la família i l'entorn, les demandes i els recursos ideals de què caldria disposar, aporten un coneixement de vital importància. Segons Rosa Coscolla, els principals beneficis d'aquests tipus d'estudis són: disposar de coneixement estructurat i rigorós, la millora organitzativa i institucional, la incidència política i el reconeixement social i institucional.

Gestionant persones al Tercer Sector...

28 de febrer de 2013

Pere Joan Giralt

Director de Recursos Humans de la Fundació Pere Tarrés

El passat 20 de febrer de 2013 vàrem celebrar la jornada Tendències de la gestió de persones al Tercer Sector que havíem convocat des de la Fundació Pere Tarrés i que va aplegar noranta responsables i tècnics de l'àmbit dels recursos humans de les entitats del Tercer Sector.

Fa uns dos anys, en una primera jornada, vàrem abordar la connexió entre gestió de persones i Tercer Sector i llavors l'enfocament fou de conèixer la realitat i albirar quines eren les perspectives. En aquesta segona jornada s'ha volgut fer un pas més i analitzar experiències concretes, conèixer processos innovadors i d'emprenedoria, destacar les forteses i els reptes que tenim avui i buscar elements d'oportunitat.

En el plenari van intervenir Franc Ponti, professor d'EADA, parlant de com enfocar la innovació a les nostres entitats, i Francesca Sola—"La Paca", responsable de Comunicació i Relacions Públiques de la Companyia Comediants, amb qui vàrem conversar sobre el talent al segle XXI.

En les quatre taules d'experiències vàrem tenir l'oportunitat d'escoltar realitats molt diverses en camps com les relacions laborals, la gestió del talent, l'emprenedoria i l'ocupabilitat i les xarxes socials. De forma inductiva, partint de les experiències es van explorar tendències, necessitats i oportunitats.

En un moment com l'actual, ple d'incerteses, des dels Recursos Humans tenim molt a dir i molt a fer perquè les entitats del Tercer Sector siguin sostenibles i puguin desenvolupar adequadament la seva missió. Necessitem maximitzar els recursos i no ens ha de sonar malament el fet de dir que hem d'augmentar la nostra productivitat, eficàcia i eficiència, guanyar concursos, ampliar serveis, créixer territorialment, etc. I això només ho podem fer si tenim uns equips humans enfortits, motivats, identificats, amb possibilitats per desenvolupar-los.

Com ens va dir Franc Ponti, també necessitem organitzacions ràpides, divertides i que desafïin els convencionalismes. Necessitem equips interdisciplinaris que

pensin contínuament, analitzin tendències i generin projectes ràpids d'innovació. Hem de saber crear models organitzatius capaços de mobilitzar la passió i el talent de les persones.

Els recursos humans a tots els nivells, però encara més al Tercer Sector, hem d'evolucionar per anar esdevenint socis estratègics de les direccions de les entitats, hem d'anar complementant les tasques més administratives i de gestió amb polítiques i accions que entronquin més i millor amb les necessitats de les entitats i ajudin a la consecució dels seus objectius i estratègies.

Més enllà del coneixement d'experiències concretes, la jornada ens va servir per obrir reflexió, per fer-nos preguntes, per animar-nos a explorar nous camins i possibilitats. Per traspasar una mica més del tastet que vàrem fer, recollim tot seguit 13 frases o afirmacions que es van dir a la jornada i que permeten fer una reflexió molt aplicable a les nostres entitats.

- Innovar és construir escenaris de futur.
- La gestió del canvi ha de ser una gestió de l'oportunitat.
- Les competències són el punt d'unió entre les estratègies i les persones.
- Centrem-nos en allò que aporta valor.
- Cal invertir temps en generar canals eficients de comunicació.
- S'ha d'aprofitar l'efecte multiplicador de les xarxes socials.
- Hem de substituir la competència cega per la col·laboració intel·ligent.
- Explica, motiva, delega... apassiona!
- Les capacitats de la persona es desenvolupen a partir de les seves necessitats.
- No tothom és capaç de demanar ajuda.
- Valem el doble de les coses que fem.
- La societat avui valora els grans especialistes però també és interessant el coneixement global i la polivalència.
- És veritat que hi ha genis però, per a mi, avui el talent ha d'estar lligat a la intel·ligència emocional i al fet de ser bona persona. El talent, avui, ja no pot estar per sobre de les persones.

I acabo amb una frase que va dir un dels ponents, un director de recursos humans, que va comentar que "el primer objectiu del nostre pla estratègic és que els nostres treballadors i treballadores siguin feliços". Segurament no podem afirmar que l'objecte principal d'una entitat o empresa siguin els seus col·laboradors/es, hem d'atendre tots els *stakeholders*, però si aconseguim que aquests encaixin en l'organització, s'hi trobin bé i es facin seva la missió i estratègia, el seu compromís augmentarà i més fàcilment aconseguirem tot allò que ens plantegem.

El rol de la societat civil

18 d'octubre de 2012

Josep Oriol Pujol i Humet

Treballadora Social i Doctora en Psicologia
Professora de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés (URL).

Per primera vegada en força anys, aquesta crisi econòmica ha desvetllat les limitacions i insuficiències del mercat i de l'Estat com a regulador. La realitat ha demostrat, un cop més, la necessitat d'una societat civil com a contrapunt.

A més de l'atenció directa a les necessitats socials, el paper que li pertoca a la societat civil en l'esfera pública és fer visibles els interessos legítims dels febles, és a dir, plantejar la qüestió dels fins d'una societat i redefinir el bé comú, tot recol·locant el ciutadà al centre de la política i de l'economia. Del fet que la societat civil sigui considerada interlocutor principal, en depèn la visibilitat d'altres interessos diferents dels predominants, com també una altra jerarquització dels plans polític-econòmics.

La societat civil, les persones, captem amb molta més sensibilitat, per la proximitat, les necessitats socials. Tenim, a més, molta més agilitat i flexibilitat per donar resposta a aquestes carències. L'exemple de Càritas, de Creu Roja, de la Fundació de lluita contra la drogoaddicció, de les associacions de familiars de malalts de tot tipus ho avalen quotidianament.

Considerem rellevant exposar que les organitzacions no lucratives agrupades en la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya suposem el 2,8% del PIB català, mobilitzem 245.000 voluntaris anualment i en l'actualitat les persones ocupades en aquest sector sumen 100.093 treballadors, un 92% més que el 2003. Mobilitzem recursos privats de forma significativa, gairebé a l'entorn del 50%; innovem, afavorim l'entrada de moltes persones al mercat de treball i defensem els més vulnerables tot treballant contra la pobresa i l'exclusió social.

Millorant les competències directives al Tercer Sector Social

2 d'abril de 2012

Ana Sesé Taubmann

Doctora en Psicologia i directora del projecte 3Creix
Formació, Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

El Tercer Sector Social s'ha de consolidar com un sector econòmicament dinàmic i socialment estratègic. La capacitació dels seus directius i directives és un dels reptes que ha d'afrontar en aquest camí. El desenvolupament de les seves competències ha de revertir en una millor estratègia i gestió de les organitzacions i, consegüentment, en el seu impacte social.

Avui en dia, el directiu/va ha d'assumir les diferents funcions de direcció, disseny, comunicació i, fins i tot, intervenció. És a dir, cal que domini l'estratègia, tot analitzant l'entorn i dirigint el rumb de l'entitat. Cal que controli els diferents processos i elements de l'organització per prendre les millors decisions. Cal que tregui el millor dels equips, i, per descomptat, ha de ser una persona amb uns valors i unes habilitats personals enfortits per abordar les diferents situacions complexes que es trobarà en l'art de dirigir entitats.

Disposar d'una visió analítica de l'entorn i les empreses, definir i establir els objectius i les fites prioritàries, gestionar el canvi i la crisi, són elements estratègics clau per mantenir viva l'entitat. Des de la perspectiva executiva, dirigir eficaçment una organització requereix habilitats en la resolució de problemes, l'economia, la comunicació, la planificació i l'orientació a resultats, així com en l'estimulació, motivació i desenvolupament dels equips. A més, a nivell personal, el directiu/va ha de prendre consciència de les pròpies capacitats i limitacions, gestionar bé el temps i l'estrès i treballar de manera continuada per la pròpia integritat personal. Tots aquests elements són necessaris per a dirigir la pròpia carrera professional.

Però, com podem ajudar els nostres directius i directives a desenvolupar aquestes competències? Cal fer servir metodologies específiques, clarament diferenciades d'altres tipus de formació i activitats de millora professional. Parlem d'activitats externes a l'entitat, presencials, de curta durada, properes al *coaching* o *mentoring*, de caire vivencial i que permeten l'intercanvi d'experiències. Tot

plegat, buscant la transformació de coneixements en hàbits, buscant l'aplicabilitat i l'impacte real de la formació tant en la persona com en l'entitat que dirigeix.

El treball que hem realitzat des de la **Fundació Pere Tarrés** sobre necessitats formatives de les competències directives al Tercer Sector Social català amplia aquestes reflexions i contribueix al disseny d'un programa de desenvolupament directiu específic del Tercer Sector que s'ofereix des del nostre Institut de Formació.

Per avançar en aquest sentit, neix també la xarxa de directius/ves de Recursos Humans a partir del Programa de Desenvolupament de Directors/es de Recursos Humans del Tercer Sector, impartit durant el curs 2010-11 per la Fundació Pere Tarrés. Aquesta xarxa té l'objectiu de mantenir contacte, compartir experiències i continuar amb l'aprenentatge professional. Una de les activitats d'aquest grup ha estat la creació d'una xarxa virtual ubicada al linkedin i denominada "RRHH dins del Tercer Sector Social", que serveix com a punt de trobada per intercanviar informació i documentació, i col·laborar en els diferents processos de la gestió de persones de les diferents entitats.

Com la crisi actual afecta la infància, l'educació i l'acció social

23 de gener de 2012

Antoni Millet

President del Patronat de la Fundació Pere Tarrés

Ens trobem en un moment molt difícil per a moltes persones. Davant la crisi que afecta tota la ciutadania, hem de plantejar-nos el tipus de societat que volem, la qual cosa passa per explicitar el que valorem i el que estem disposats a valorar. Les causes de la injustícia social que ens envolta rau en el model de societat actual: individualista, hedonista i economicista. Cal que siguem conscients que aquests valors, com ja va succeir en el passat, generen molta pobresa i desequilibris socials.

És necessària una millor distribució de la riquesa, que propiciï una economia al servei de totes les persones. A més, s'hauria de reconsiderar el món del treball, món que exclou una gran part de la població. Aquestes transformacions tenen com a objectiu evitar la injustícia, l'exclusió i la fractura social. D'altra banda, també s'hauria de repensar el concepte d'"utilitat social". **És important que el vessant** productivo-econòmic no sigui l'únic paràmetre per mesurar la "utilitat social" de la població, ja que molta gent que no pot estar ocupada en el món laboral pot continuar sent un agent social útil i amb un sentiment de pertinença.

Com a entitat que ens adrecem a la infància i a la joventut, considerem que la societat hauria de garantir drets i proporcionar a totes les persones recursos morals per tal que puguin ser protagonistes de les seves vides, especialment amb els més febles: els infants. Des de la nostra identitat cristiana mantenim l'esperança en el futur. No es pot educar des de la por i des de la idea que no hi ha futur. Treballar amb joves i amb infants implica fer-los responsables del seu creixement per tal que se sentin agents del món en què volen viure, amb esperança, amor i solidaritat.

En aquest sentit, considerem important la cooperació entre les entitats i els altres agents socials, però amb una mirada a llarg termini i constant, no sotmesa als vaivens electorals. Cal establir prioritats i delegar responsablement ens els que estiguin més capacitats per fer cada feina. Per la seva intervenció directa,

el Tercer Sector representa una mirada específica insubstituïble, dotada d'una capacitat d'espontaneïtat i flexibilitat que altres agents no tenen. Cadascú, en la seva responsabilitat individual i col·lectiva, ha de contribuir a la societat des de les seves possibilitats, perquè pot ser que les solucions que hom proporci- oni siguin asimètriques, diverses, però al cap i a la fi són vàlides i efectives. És important repensar i millorar la qualitat de la democràcia, en la qual tots hem de respondre socialment del que fem, inclosos els governs, les administracions, les ONG i les empreses. Per tant, confiem que aquesta crisi suposi la fi d'una manera de fer, que de vegades ha estat ineficient malgrat la seva bona intenció, i això suposa consensuar formes d'avaluació de les nostres intervencions, amb l'objectiu de compartir els encerts, no repetir errors, delegar millor en la societat les tasques que cadascú assumirà i rendir comptes públicament del que s'ha fet.

Entitats i societat civil, prevenint l'exclusió social a Catalunya

25 d'octubre de 2011

Núria Gispert

Patrona de la Fundació Pere Tarrés

Les darreres dades socioeconòmiques a Catalunya ens confirmen que l'exclusió social és un problema estructural que afecta cada cop més persones.

Per prevenir l'exclusió social és imprescindible comptar amb una xarxa d'entitats, organitzacions i col·lectius que siguin capaços d'establir relacions i compromisos i que busquin la transformació social, la justícia i la solidaritat. En aquest sentit, necessitem la col·laboració dels partits polítics, sindicats, organitzacions civils, patronals, esglésies...

Per preveure les situacions d'exclusió, és necessari comptar amb indicadors socials, com la qualitat dels serveis públics, la facilitat d'accedir-hi, la formació de les persones, l'atur, l'actualitat econòmica, l'autoestima i la situació de l'habitatge. Els primers indicadors tenen a veure amb la necessitat de generar comunitats acollidores on es produeixin relacions de proximitat i on tothom es pugui integrar. Evidentment, els marcs legislatius van endarrerits en aquest aspecte. És la societat civil la que ha de pressionar perquè les lleis vagin evolucionant i s'adaptin als nous canvis socials.

Tot això és difícil, i més encara en els moments de crisi econòmica que vivim. Hi ha, però, una esperança i és que cada dia neixen entitats de solidaritat dedicades a temes concrets que afecten els últims dels últims, és a dir, els més exclosos de la societat.

Crec que començant des de baix i treballant amb efectivitat, com ho estem fent, arribarem a construir les entitats de les persones.

06

Drets socials

Dia Internacional per a l'eradicació de la pobresa

17 d'octubre de 2014

Jonatan Sánchez Rico

Responsable de projectes de Programes Educatius de la Fundació Pere Tarrés

Darrerament en els diaris es comença a parlar d'una minsa recuperació en els quadres macroeconòmics dels països europeus. Es fan revisions a l'alça del creixement del PIB d'aquests països i, amb un èmfasi que té molt de voluntarisme en el cas d'Espanya, es parla de recuperació, de generació de llocs de treball nets, etc.. No obstant això, aquesta recuperació costa que es tradueixi en millores de les condicions de vida de la població, molt especialment perquè tot i les notícies que apunten a la millora de l'economia, segons dades de l'EPA la xifra total d'aturats en el primer trimestre del 2014 era de 4.814.435 persones, un dels índexs més alts del món, totalment anòmala en el cas d'una economia de la dimensió espanyola.

Molt especialment per les conseqüències d'aquests índexs d'atur, la crisi econòmica ha deixat al seu pas un impacte estructural de primer ordre en tant que ha destruït estalvis, llocs de treball que aportaven ingressos i identitats socials a les persones, ha provocat milers de desnonaments a famílies sense ingressos –768.800 famílies en el conjunt de l'Estat espanyol segons l'INE– que no han pogut fer front a la seva hipoteca (només entre gener i juny del 2014 s'han executat 18.749 processos de desnonaments) i un escenari social que si no ha

esclatat de manera incontrolada és pel paper que tenen en la nostra societat la família, la xarxa comunitària i les organitzacions no lucratives que, a peu de carrer, han estat testimonis del canvi de fisonomia de les nostres ciutats.

Fa uns anys, el sociòleg Ulrich Beck ens parlava de la societat de risc com un retorn de la incertesa, un risc com a reconeixement de l'imprevisible i de les amenaces de la societat industrial on els riscos socials, polítics, econòmics i industrials tendeixen cada vegada més a escapar a les institucions de control i protecció de la societat industrial on, tant per l'afebliment de les institucions com de l'estat de benestar, la vida de les persones era més vulnerable. El dia Internacional de la Pobresa, més enllà de l'oportunitat per sensibilitzar-nos i reflexionar sobre aquest fet, ha de servir al nostre parer per dues qüestions:

La primera, per denunciar, seguint al sociòleg francès Robert Castel i la seva teoria sobre les tres zones de l'exclusió social, que la zona de cohesió i integració s'ha fet amb el temps cada vegada més estreta, eixamplant-se de manera alarmant la zona de vulnerabilitat (més inestable, fràgil i vulnerable a nivell laboral, social i dependent de vincles com els familiars i informals). Tots estem en risc, una certesa que una capa més o menys rellevant de la classe mitjana de Catalunya ha pogut constatar en diferent grau.

La segona, que la pobresa és quelcom polititzable, i que per tant es pot abordar políticament. És a dir, inclús en un context on el poder polític dels estats s'ha vist formalment minvat pel poder econòmic i dels mercats internacionals, els estats tenen molt marge de maniobra per establir polítiques destinades a la protecció i la promoció de les persones. Alguns diran que no hi haurà recursos i tal vegada serà el moment de recordar nacionalitzacions com la de la banca (60.000 milions d'euros de cost sense tenir en consideració els interessos del préstec!), el rescat de les autopistes de Madrid o el recent cas del desmantellament de Castor, que pot significar un cost de 4.500 milions d'euros als contribuïdors directament en la seva factura...

Inclús partint de la base que s'han de poder evitar col·lapses en el sistema a fi d'evitar un mal encara pitjor, el que no es pot acceptar és un principi tan elemental com que la vida de les persones (la nostra gent gran, els nostres infants, l'educació de què ens dotem) no ocupi un lloc central en la prioritat de les polítiques d'un país. Primer de tot, les persones. És l'hora, per tant, de saber on està la centralitat de la política, si en una inversió social que aporti cohesió, formació i benestar general que afavoreixi el ple desenvolupament de les persones o un model social públic que deixa algunes capes de població desprotegides. En fi, no només a títol individual sinó també col·lectiu, no es poden servir dos senyors alhora.

Txus Morata Garcia

Investigadora i professora de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés.
Universitat Ramon Llull

A les portes d'una nova modificació del Codi Penal a casa nostra, en què es preveu un enduriment de les mesures penals, es planteja, una vegada més, quina ha de ser la finalitat de la pena. El debat està servit: serveix castigar? O cal oferir respostes terapèutiques i educatives orientades a la reincorporació social de les persones que han comès un delictes? No volem deixar passar l'oportunitat de poder posar el nostre granet de sorra oferint i aportant idees renovades a un sistema penal que no acaba de trobar una proposta d'intervenció des dels centres penitenciaris, que millori i possibiliti assolir els desitjats principis constitucionals de reinserció.

Al llarg de tres anys el Grup de recerca GIAS (Grup d'Innovació i Anàlisi social) de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés-URL hem realitzat la recerca: *Pedagogia Social Comunitària en centres penitenciaris i programes de reinserció social: un model d'intervenció per a la millora de la reinserció social*. La finalitat de la mateixa ha estat conceptualitzar un model d'intervenció socioeducativa basat en la Pedagogia Social Comunitària (d'ara endavant PSC), avaluant dos casos d'èxit: la *Unitat terapèutica i Educativa (UTE) del Centre Penitenciari de Villabona* i el programa de reinserció social de l'*Associació Bizitegi* de Bilbao. La recerca ofereix també línies de millora i innovació als projectes analitzats. La PSC treballa per la consecució de dues grans finalitats: la millora de la qualitat de vida i del benestar subjectiu de les persones i el foment de cohesió social. La PSC vertebrada la seva praxi a través de les metodologies de l'acompanyament psicosocial i educatiu, l'animació sociocultural i el treball comunitari. Els seus agents protagonistes són les entitats socials, els professionals, les administracions públiques, les famílies i xarxa social i les persones usuàries. L'equip que hem portat a terme aquesta recerca ens hem fet una pregunta, que ja és un clàssic en les ciències socials: *What works?* Preteníem buscar allò que funciona i analitzar per què funciona, amb l'objectiu d'implementar-ho en altres propostes i territoris. Aquesta, a grans trets, ha estat la idea de la recerca.

En aquest escrit ens centrarem en el cas de la UTE, del Centre Penitenciari de Villabona, una experiència en el món penitenciari que aposta per un treball cogestionat entre les persones internes i els professionals. La UTE compta amb

la participació voluntària dels interns en programes especialitzats de caràcter educatiu i terapèutic, a partir dels quals és possible iniciar un procés d'acompanyament en el procés d'incorporació social per part dels agents socials de la comunitat: família i amics, i les entitats i societat civil, que ofereixen els seus recursos per assolir els objectius del procés de treball. Si bé es parla de la UTE com un model innovador, la seva principal innovació és la relectura de les lleis i reglaments penals aplicada a la reinserció de les persones internes. Aquest model de presó rebaixa en més del 30% els índexs de reincidència¹. Així doncs, podem afirmar que la UTE funciona, com és també el cas d'altres models en què la implicació de l'intern, l'aposta per una intervenció tècnica i de qualitat i la participació de la comunitat són part fonamental per l'èxit dels processos de reinserció dels interns. A Catalunya, sense anar més lluny, s'inicia el projecte *Cercles*² amb aquesta clara orientació i voluntat de treball comunitari amb interns que han comès delictes greus.

Però, si bé diem que aquest model funciona, cal veure quins són els aspectes que permeten fer aquesta afirmació. En primer lloc, el treball educatiu personalitzat com un dels punts clau del model. Cal adaptar els plans de treball a l'individu i cercar la seva complicitat i la seva participació activa al llarg de tot el procés.

En segon lloc, el paper del professional. El canvi de rol del personal de règim, responsable de l'ordre i la seguretat del centre penitenciari. En aquest model de presó el professional de vigilància passa a ser un agent educatiu més, que forma part de l'equip interdisciplinari.

El tercer pilar és la participació dels diferents agents de la comunitat. La família es presenta com a principal agent de suport en el procés de desinternament. S'ofereix a la família un espai formatiu, d'informació i de participació al llarg de totes les fases de tractament de l'intern. Aquesta formació pretén aportar als familiars les eines necessàries per a dur a terme aquest acompanyament i poder fer front a les dificultats que es van donant al llarg del procés de reinserció, com per exemple les recaigudes. En segon lloc, destaquem la importància de la implicació de les entitats i de la societat civil, tant dins del centre penitenciari com a l'exterior, un cop l'intern comença a tenir les primeres sortides i especialment un cop ha finalitzat el procés d'internament. Es desprèn d'aquest aspecte la necessitat de garantir una major obertura de les presons als agents socials, per tal que aquest treball de i amb la comunitat sigui possible.

Un altre aspecte destacable del model fa referència a la necessitat de millorar la sensibilització social en relació amb la realitat de les persones que han comès un delicte. Cal explicar el treball que es fa dins de la institució penitenciària, evidenciar els processos d'èxit de les persones que participen en aquests models de presó i afavorir un context d'acollida que faci possible la reincorporació. Tots aquests aspectes han de ser també finalitat dels centres penitenciaris.

A l'inici d'aquest escrit hem parlat de la importància de poder transferir "el que

funciona" a altres espais i territoris. Amb aquest objectiu, actualment, l'equip que ha portat a terme la recerca treballa en la redacció d'una guia teòrico-metodològica que permetrà implementar aquest model de treball, basat en els principis de la Pedagogia Social Comunitària, en altres centres penitenciaris. També s'ha realitzat la construcció d'estàndards de qualitat, com a eina per a l'avaluació de programes i serveis on s'apliqui aquest model de treball.

1. Estudi no publicat de la Universitat d'Oviedo de 2013.
2. Projecte per a la creació a Catalunya i a altres països europeus de cercles de suport i responsabilitat, recurs comunitari adreçat al tractament de delinqüents sexuals en la comunitat, un cop que han acabat de complir pena de presó.

La cronificació de la pobresa

17 d'octubre de 2013

Jonatan Sánchez Rico

Responsable de projectes de Programes Educatius de la Fundació Pere Tarrés

Avui és el Dia Internacional per a l'eradicació de la pobresa. Amb la celebració d'aquest Dia Internacional, que se celebra des de l'any 1993, l'Assemblea General de les Nacions Unides vol conscienciar sobre la necessitat d'eradicar la pobresa arreu del món. Aquest objectiu és un element bàsic emmarcat en el Programa de Desenvolupament de les Nacions Unides i és un objectiu central dels Objectius del Desenvolupament del Mil·lenni. No cal dir que si mirem les xifres absolutes sobre desigualtat social entre països i de manera particular sobre els índexs de pobresa de la població dels països tradicionalment coneguts com el tercer món, la situació és més que colpidora. No obstant això, aquestes xifres tan esfereïdores no ens han d'impedir mirar la pobresa propera, la de la nostra realitat més immediata: la del nostre país i la dels nostres barris, la que té una cara familiar i que en els darrers anys s'ha incrementat de manera alarmant, tenint un impacte sobre la població infantil de manera particular.

Tot i que no és el mateix parlar de pobresa aquí a Catalunya que en un país africà, per posar un exemple, entenem pobresa com la situació en la qual un individu no aconsegueix cobrir les seves necessitats bàsiques de manera satisfactòria. Això vol dir que la pobresa no es mesura de forma aïllada sinó en relació amb el nivell de desenvolupament de la societat en estudi en particular. En aquest sentit, a casa nostra una persona es considera pobre quan està en una situació desavantajosa respecte la mitjana de la resta de la població. Segons el càlcul de **IDESCAT** per a l'any 2011, el llindar d'ingressos anuals sota el qual una persona es considera en risc de pobresa era de 8.176 € nets. Això significava, a la pràctica, que 1 de cada 5 catalans es trobava en situació de risc de pobresa.

Si analitzem aquestes dades des de la perspectiva de la infància, a Catalunya es considera que un infant és pobre quan no té cobertes les seves necessitats bàsiques, que viu en una família on els ingressos no permeten arribar a final de mes, on els pares es troben a l'atur o bé on la precarietat laboral impedeix dedicar temps i atenció als fills i filles. Tenint en compte aquests criteris, segons

l'Idescat l'any 2010 el risc de pobresa a Catalunya afectava un 23,7% dels infants menors de setze anys, quasi un de cada quatre. És a dir, més de 285.000 infants menors de setze anys no poden satisfer les seves necessitats bàsiques en igualtat d'oportunitats. Una situació, val a dir-ho, d'extrema vulnerabilitat ja que ni els infants són responsables de la seva situació ni tenen els recursos ni mecanismes suficients per sortir-se'n.

Per fer-nos una idea de la magnitud d'aquestes dades, tal vegada ens pot resultar útil fer una ràpida comparativa entre països del nostre entorn. Segons **un informe de la Comissió Europea** citat en una **notícia del portal Xarxanet**, els percentatges de risc de pobresa infantil difereixen molt entre països. Mentre que a Dinamarca o Finlàndia se situen sobre el 10%, a Espanya, Grècia o Itàlia se situen per sobre del 25%, un percentatge que des del 2008 ha crescut en 8,8 punts percentuals en només 5 anys!

Cal no oblidar que la pobresa infantil i la desigualtat social en el si dels països no és un fet inabastable: té raons estructurals que van des de l'estructura i la fortalesa de l'estat de benestar, a un model econòmic i de mercat de treball precaritzat i dualitzat vulnerable a conjuntures de crisi econòmica o al model de redistribució de la riquesa mitjançant mecanismes fiscals. És, per tant, polititzable i abastable col·lectivament. En aquest article, però, no volem cercar causes ni creiem que és el moment de proposar alternatives.

El nostre objectiu és posar l'accent que amb aquestes dades de pobresa infantil, darrere la realitat estadística abstracta i llunyana, el nostre país s'hi juga el futur i la cohesió social. Tenim el repte com a societat d'evitar que les situacions de pobresa actuals (esperem que conjunturals) no es cronifiquin i es transmetin de generació en generació, de pares i mares a fills i filles. Hem d'aconseguir que les dificultats d'avui no es transformin en conseqüències com dificultats d'ordre familiar, psicològic, acadèmiques o de salut que generin un cercle viciós de pobresa i exclusió social en l'etapa adulta. Ens juguem que una part important del futur d'aquesta societat no es quedi enrere. Ens juguem la dignitat d'una societat que ha de vetllar perquè els més febles i vulnerables tinguin una vida plena que els possibiliti realitzar-se com a persones per tal que tothom aporti el seu valor a la nostra societat.

5 factors clau per a la millora de la inserció social de persones amb trastorn mental

10 d'octubre de 2013

Ana Sesé Taubmann

Doctora en Psicologia i directora del projecte 3Creix
Formació, Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

Aquest 10 d'octubre se celebra el **Dia Internacional de la Salut Mental**. Amb motiu d'aquesta celebració és oportú aturar-se a reflexionar sobre diversos elements relacionats amb aquest tipus de trastorns. En el nostre cas volem reflexionar sobre diferents aspectes clau per a la **millora de la inserció social d'aquestes persones**.

1. Trencar els prejudicis, especialment entre els qui creen ocupació: Un dels factors clau hauria de ser reorientar o impulsar noves accions de sensibilització de l'empresariat i la societat en general vers les persones amb trastorn mental. En les últimes dècades s'ha avançat molt, però encara cal lluitar contra l'estigma que significa viure amb un trastorn mental. Entre altres necessitats cal trencar les pors, visualitzar les capacitats que tenen i positivitzar les diferències.

2. Cal visualitzar el valor del treball, més enllà de l'estrictament econòmic: A banda de la utilitat estrictament econòmica, treballar té uns clars beneficis terapèutics. Permet sentir-se útil, guanyar en autonomia i no viure centrat en la malaltia. Sovint són els propis malalts, familiars o metges qui posen frens a entrar en el món laboral, i per tant és important que es cuidin certes condicions que evitin un estrès excessiu.

3. Potenciar el treball amb suport (TAS): Els beneficis d'aquesta figura "mediadora" al món empresarial ja han estat contrastats en altres països com ara els Estats Units. Aquest suport facilita l'adaptació de la persona al lloc de treball, i de la persona amb els companys i l'empresa. Cal innovar en la manera d'oferir aquest suport per tal que es garanteixi la seva eficàcia al llarg del temps i la seva sostenibilitat.

4. Flexibilitzar les polítiques perquè s'adaptin a la necessitat real: Les polítiques de protecció de vegades signifiquen un altre fre. La incompatibilitat entre

pensió i contracte sovint dificulta l'objectiu d'integració laboral. Caldria flexibilitzar la gestió de les pensions de manera que s'eviti la por de perdre-la o de trigar després de molt de temps a recuperar-la. Aquestes pors moltes vegades són el motiu per no treballar.

5. La crisi amenaça el TAS i molts Centres Especials de Treball: Ha afectat directament el finançament del TAS i hi ha hagut tancaments de Centres Especials de Treball. La societat, en el seu conjunt, ha de fer una aposta ferma per no excloure del mercat laboral persones que poden i volen treballar.

Davant d'una societat dualitzada, què fem?

5 de juny de 2012

Oscar Mateos

Professor de la Facultat d'Educació i Treball Social Pere Tarrés (URL)

La magnitud de la crisi econòmica, social i política que estem patint és històrica. A nivell social, la fotografia de les nostres ciutats és esfereïdora. Diàriament som testimonis de la gran quantitat de persones demanant al carrer, remenant entre els cubells de la brossa o empenyent un carro de supermercat ple de ferralla. Els números corroboren aquesta imatge social tan dramàtica. Segons la **Fundació Foessa**, la unitat d'estudis de **Càritas**, la pobresa durant aquests anys de crisi "s'ha fet més extensa, més intensa i més crònica": gairebé una de cada quatre persones ja es troba vivint sota el "llindar de la pobresa" (menys de 7.800 euros l'any) i ha augmentat exponencialment el número de persones en risc d'exclusió (a Espanya, a prop de dotze milions de persones).

A aquestes xifres, de les més altes de tota la Unió Europea, cal sumar-hi dos factors igualment preocupants: l'increment de les desigualtats de la renda (la més elevada d'Europa per darrere només de Romania, segons l'**OCDE**) i l'accelerat procés d'empobriment de la classe mitjana. Aquest procés de "desclassament" afecta persones i famílies que fa pocs anys tenien un nivell de renda notable. En la majoria de casos, la pèrdua de la feina els ha portat a una terrible espiral que implica la pèrdua de la seva llar (recordem, 300.000 execucions hipotecàries a Espanya en tan sols tres anys) i, en molts casos, a dependre dels serveis socials. A més, a tota aquesta realitat, cal afegir-hi un Estat menys garantista i proteccionista, fet que agreuja el procés de pauperització generalitzada.

Què fem davant d'una societat que s'està trencant en dos? Calen respostes institucionals i polítiques urgents. No hi ha res més prioritari en uns pressupostos o en el projecte de qualsevol societat que vetllar per la dignitat i les oportunitats dels seus ciutadans i ciutadanes. Cal igualment una resposta social i humana sense precedents. La sensibilitat i el tracte cap als últims i més febles és precisament la manera en què es mesura la qualitat humana de qualsevol societat.

07

Voluntari

Llei del Voluntariat, sí!; però mesures eficaces de reconeixement i suport, també!

13 de març de 2015

Albert Riu i Mas

Secretari general de la Coordinació Catalana de Colònies, Casals i Clubs d'Esplai
Secretari tècnic del Moviment de Centres d'Esplai Cristians

El Govern de la Generalitat va aprovar el passat desembre el Projecte de Llei del Voluntariat. Per als qui encara no el coneixen, es tracta d'un text que té com a objectiu promoure, consolidar, reconèixer i protegir el model català de voluntariat.

El Projecte estableix que s'entén per voluntariat "el conjunt d'accions que porten a terme les persones que de forma lliure i solidària, per voluntat pròpia i sense contraprestació econòmica, decideixen dedicar part del seu temps a exercir, de manera compartida amb altres persones, un compromís de transformació de la societat, en el marc d'una entitat privada sense ànim de lucre". Així mateix, el text estableix els drets i deures de les persones voluntàries i de les entitats i defineix els cinc àmbits d'actuació del voluntariat: social, comunitari, cultural, ambiental i internacional. Veritablement, no deixa d'introduir més càrrega normativa a un sector que, altrament, el que més i realment necessita són mesures eficaces i reals de reconeixement i suport.

No obstant això, som l'única comunitat de l'estat que no disposa de llei pròpia de voluntariat, tot i tenir les competències exclusives en matèria de voluntariat. La previsible aprovació de la "Ley del Voluntariado" que s'està coent a Madrid pot trepitjar les nostres competències en aquest camp.

Tal com bé reflecteix el Projecte de Llei, el voluntariat és un espai comú i compartit de persones que, adscrites en entitats o projectes de voluntariat, es comprometen en l'assoliment de missions que transcendeixen i fan avançar qualsevol societat i col·lectiu. És a dir, monitors/es, voluntaris socials, cooperants d'ONG, activistes ambientals, integrants de grups culturals, etc. Per tant, no s'entén el debat estèril i, en certa manera "segregador", sobre quins tipus de voluntaris i quins no s'han de sentir interpel·lats per la norma. La Llei, de la manera com està redactada, és ben inclusiva en aquest sentit.

D'altra banda, és important recordar que quan parlem d'entitats no hem de limitar-nos només a un tipus d'entitat (associacions, per exemple). El nostre país i el seu teixit cívic i social s'explica també pel gran nivell d'activisme que ha nascut a l'entorn de parròquies, de moviments i comunitats cristianes, de centres escolars que s'han compromès amb el seu entorn, de fundacions, ateneus, grups, seccions d'entitats, etc. En definitiva, la lliure iniciativa dels ciutadans que, agrupats en organitzacions no lucratives i de la societat civil, decideixen dedicar els seus recursos (temps) al bé comú.

El voluntariat és i ha de ser un element transversal a tota aquesta diversitat d'entitats i agents que, actualment, conviuen harmònicament i treballen (tot i que no prou) en xarxa i de forma col·legiada. Deixem que les entitats i els grups siguin com i allò que vulguin ser i centrem els nostres esforços en ajudar-los a fer més i millor allò que estan realitzant.

El voluntariat, un sector plural que cal respectar i al qual cal donar suport. Promoure la millora del finançament de les entitats, el suport a programes formatius per als voluntaris, l'enfortiment de les entitats federatives de segon i tercer nivell, la promoció del treball en xarxa, etc. Aquests són alguns dels reptes que el voluntariat necessita, més enllà de la Llei, i sobre els quals també esperem un compromís d'impulsar i emprendre.

Aquest compromís amb el voluntariat, cal fer-lo extensiu també i d'una forma transversal en el moment en què es facin altres regulacions, com la modificació de la llei de l'esport, regulacions sobre educació en el lleure i també (important) sobre la fiscalitat.

Endavant amb la Llei del Voluntariat!, però posem-nos, encara més, a treballar de valent i eficaçment a favor de les iniciatives i entitats que tant ho necessiten!

Crisi i voluntariat

5 de desembre de 2013

Rafael Ruiz de Gauna

Director de Relacions Institucionals i de Formació,
Consultoria i Estudis de la Fundació Pere Tarrés

Estem immersos en un canvi d'època molt profund. A més de la crisi econòmica, que genera enormes desigualtats i injustícia social, vivim en un incert debat sobre el paper de l'estat i de la societat, la manera de relacionar-nos amb la irrupció de les tecnologies de la informació i la comunicació, el medi ambient o la defensa dels drets civils, polítics i socials, per esmentar alguns dels eixos de reflexió en aquests moments.

En aquest context i des de les entitats del Tercer Sector, segurament s'ha parlat poc del voluntariat, encara pensant que podíem continuar amb les pràctiques anteriors.

Certament, el voluntariat s'ha incrementat notablement en els darrers anys. Segons dades de l'**Anuari del Tercer Sector Social** hi ha més de 300.000 voluntaris en el Sector Social, un 22% més que l'any 2007, tot i que encara està per sota de la mitjana europea, que se situa en un 30% de la població.

Ara bé, en relació amb el voluntariat, les entitats tenim plantejats diversos reptes que cal abordar per millorar el model i l'impacte de la seva actuació:

1. El voluntari ha de ser agent de transformació social i de defensa de drets socials. No poden ser mà d'obra allà on els recursos econòmics s'han reduït, i substituir retribuïts per no retribuïts. Aquesta mirada de fons ha d'estar present en les nostres organitzacions. Cuidar el sentit i les pràctiques és clau per a mantenir persones vinculades al projecte.
2. No hem d'esperar que l'estat ho faci tot. I més enllà dels drets socials que hem de reivindicar, emergeixen noves necessitats o possibles maneres diferents d'intervenir que demanen noves accions. El voluntariat pot augmentar el grau d'independència de les nostres entitats i ens pot permetre orientar les accions allà on creiem, sense haver de seguir els serveis o models dictats per les administracions públiques. De fet el legislador ja va consagrar les associacions com a entitats de base personalista (els socis) per al interès general, la força de les quals rau en la iniciativa de moltes persones que treballen en el bé comú. <http://portaldogc.gencat.cat/utillsEA-DOP/PDF/73/1204922.pdf>

3. **El voluntariat s'ha de gestionar i planificar.** No val només la bona voluntat. Sinó tenim el risc de “cremar” persones per a la nostra causa i per a la societat. Això vol dir tenir cura de la captació i selecció, de l'acompanyament, del reconeixement i de la formació, entre d'altres.
4. Fixar els límits de la col·laboració del voluntariat tant dins de les nostres pròpies organitzacions com en les administracions públiques. Amb un atur superior al 25%, hem de tenir molta cura de quines accions fan els voluntaris i quines el personal retribuït, i com articulem aquesta relació en base a la complementarietat de manera dinàmica. Les administracions públiques han de cedir a la societat civil l'enquadrament i dinamització dels voluntaris, respectant i potenciant el paper de les entitats com sembla que encertadament es dibuixa en la nova legislació catalana sobre voluntariat.
5. Trobar mecanismes diversos de fer voluntariat a les nostres organitzacions. Estem lluny del compromís únic on calia dedicar moltes hores i d'una única manera. Les persones i les necessitats són diverses i hem de potenciar i reconèixer dedicacions flexibles que contribueixin de manera diferent a la millora de la qualitat de vida de les persones i de l'entorn. També hem d'estar oberts a nous col·lectius, com ara famílies en el seu conjunt, professionals, persones discapacitades... i a fer-ho de manera presencial o a distància.
6. Incorporar la reflexió sobre el voluntariat i les seves pràctiques com a element clau de la millora de l'atenció social i de la participació. En aquest sentit ens calen investigacions que permetin conèixer millor i proposar camins d'avançament.

Els voluntaris reben molt en la seva acció, més enllà d'una retribució econòmica. Se senten útils, creixen personalment i socialment. Ara bé, són determinants en un model proper, humà i de qualitat en el treball amb les persones, i la seva vinculació a una causa contribueix una prova de legitimitat de les nostres organitzacions. Aporten dignitat, hospitalitat i esperança en un món freqüentment deshumanitzat, perquè com deia el poeta Pablo Neruda: “¿Quiénes son los que sufren? No lo sé, pero son míos”.

Ser voluntari

5 de desembre de 2011

Josep Oriol Pujol i Humet

Director general de la Fundació Pere Tarrés

En un moment especialment convuls a nivell social, de reivindicació a l'administració dels drets dels ciutadans i de queixa per algunes reduccions de pressupostos públics, sense obviar aquestes demandes, ens mantenim en afirmar la importància de la iniciativa social. Ho fèiem quan tot havia de ser a partir de la iniciativa pública, quan l'administració era omnipresent, i ens mantenim ara destacant les obligacions de bon ciutadà i de responsabilitat social de les persones. Formem part d'una societat que vol ser responsable i com a persones sanes, en el sentit més ampli del terme, assumim responsabilitats en relació amb els altres.

El compromís voluntari és la màxima expressió d'aquest compromís amb els altres. "Ser voluntari" és una actitud, un compromís que va més enllà de "fer alguna acció voluntària". Ser-ho, a més, amb constància, al llarg del temps, és una expressió de generositat que indubtablement ens fa créixer com a persones. Parlem d'una actitud, d'**una forma de viure**, de ser, que ens fa sortir de nosaltres mateixos i que apropant-nos a l'altre ens omple de satisfacció. **Víctor Frankl**, el famós psiquiatre vienès, afirmava que la "porta de la felicitat s'obre enfora" i no cap a un mateix. En un moment de canvi d'alguns valors, en què el tenir, el posseir, l'hedonisme i la individualitat prevalen, poder parlar de la felicitat a partir de la donació és una satisfacció personal. I fer-ho des del rigor, el mètode, el treball ben fet; una conseqüència de la responsabilitat vers els altres.

Felicitem-nos, doncs, per la incidència social de les nostres entitats, per la inquietud d'innovar, de fer les coses ben fetes i sobretot felicitem-nos per cada hora que moltes persones dediquen als altres des del voluntariat responsable, sense esperar res a canvi.

08

Inmigració

Globalitzem la diversitat?

18 de desembre de 2014

Roger Luna

Docent de la Fundació Pere Tarrés

Si la teva música preferida és la britànica, el teu cotxe alemany, les teves bames estan cosides a l'Índia, el teu mòbil funciona amb coltan extret a les mines del Congo, t'apassiona el menjar japonès, per relaxar-te practiques ioga i tècniques de relaxació orientals, has canviat la carn per la soja vietnamita... i el teu Déu és jueu... com goses dir-li estranger al teu veí?

Avui en dia la diferència està de moda. Aquest és un tret indiscutible de la societat occidental actual. A tots ens agrada provar coses noves, anar a llocs diferents, trencar la nostra rutina amb activitats innovadores i excitants, per després explicar-ho a l'escola, a la feina, o penjar fotos de manera compulsiva en les múltiples plataformes virtuals o xarxes socials que ens envolten. Podríem dir que fer coses diferents ens fa sortir de l'anonimat. Ens dóna un toc de distinció... ens fa sentir "cool".

Però, això vol dir que com a societat som tolerants i respectuosos també amb els que vénen de fora? Són moltes les persones que han hagut de deixar la seva família i la seva terra empeses per la necessitat i també amb l'esperança de tenir un futur millor. Aquestes persones, en arribar a la terra d'acollida, han d'enfron-

tar-se amb situacions molt complicades: recerca de feina, tràmits burocràtics, un altre idioma, una cultura diferent... I tot això en una etapa en què psicològicament estan passant per una situació de dol. Dol per la pèrdua afectiva, per l'enyorament, per la incertesa que els fa pensar en si podran tornar algun dia a casa seva... O si podran tornar a veure i abraçar els seus...

Aquells que vénen de fora a treballar, a buscar un futur millor per a ells i les seves famílies, i que col·laboren també en la construcció de la nostra societat, es mereixen una altra mirada. No n'hi ha prou de demanar que s'integrin a la nostra forma de vida. Atrevim-nos a impregnar-nos dels seus costums, de la riquesa cultural de la qual són portadors, igual que gaudim quan ens apuntem a ballar bollywood o ens serveixen un te negre. Només amb aquesta mirada, podrem enriquir-nos mútuament, trencant fronteres i estereotips, i acollint aquells que han marxat de casa, possiblement perquè el nostre model de societat no ha estat respectuós amb la seva anterior forma de vida, i els hem obligat a marxar. Atrevim-nos a globalitzar la diversitat!

Dia Internacional del Migrant: les migracions familiars també els infants

18 de desembre de 2013

Montse Soria Bonich

Coordinadora de Programes Socioeducatius de la Fundació Pere Tarrés

El desembre de l'any 2000, l'Assemblea General de les Nacions Unides va proclamar el 18 de desembre el Dia Internacional del Migrant. Aquesta resolució convida els estats membres, així com les organitzacions intergovernamentals i no governamentals, a commemorar aquesta data, a fer difusió dels drets humans i de les llibertats fonamentals dels migrants, a intercanviar experiències i formular mesures de protecció.

Avui, 18 de desembre del 2013 es commemora aquesta data després de 13 anys de la resolució de l'Assemblea de les Nacions Unides. Si bé la nostra conjuntura és diferent, el fenomen no deixa de ser vigent ni a Catalunya ni a la resta del món. De fet som el resultat d'una història de migracions, i aquesta continua.

Actualment milions de persones busquen països diferents als seus per cercar noves oportunitats de millora de les seves vides. Una part important i significativa d'aquestes persones es conforma per infants. Els infants requereixen d'una protecció especial, atesa la seva major vulnerabilitat, però sovint la societat obvia aquesta realitat que queda invisibilitzada.

Les estadístiques sobre migracions no donen prou pes a les situacions específiques que afecten els infants, que poden ser molt diverses i que requereixen d'una atenció especial. Els infants que inicien el viatge migratori poden diferenciar-se per un element rellevant: estar o no acompanyat i protegit per algun tutor legal.

Així, trobem infants que emigren amb les seves famílies i infants que ho fan sols. Els primers són els fills i filles de famílies immigrades, i els segons són els anomenats Menors Migrants No Acompanyats. Aquests dos col·lectius comparteixen un fet: normalment s'ignora les múltiples situacions que els afecten i s'homogeneïtza les seves circumstàncies, tractant tots els infants migrants de la mateixa manera.

No tots els infants que emigren ho fan en les mateixes condicions. Cal atendre a variables diferents, com són l'edat, el gènere, el país de procedència dels infants, el país de procedència dels pares, les relacions familiars al país d'acollida i a origen, la classe social de procedència i la situació jurídica i/o administrativa.

Els fills i filles de famílies immigrades no han decidit emigrar en la majoria de casos i no disposen d'un projecte migratori. La decisió sol ser dels pares. Aquests infants inicien un viatge a un país diferent al seu que no acaba amb l'arribada al mateix, sinó que continua per tal d'adaptar-se a la societat d'acollida. Els fills i filles de famílies immigrades també poden néixer als països d'arribada dels seus pares i trobar-se amb les dificultats de viure entre dues realitats culturals diferents: la de casa i la de l'escola.

Els menors migrants no acompanyats solen tenir un projecte migratori propi perquè decideixen emigrar sols, sota un camió, en una pastera o d'alguna altra forma. De vegades pot ser una decisió de la família com una possible via de millora de les seves condicions de vida. La majoria de casos emigra per qüestions econòmiques, però també poden haver-hi casos que ho facin per fugir d'un conflicte polític i/o armat, d'una problemàtica familiar o per la millora de les expectatives socials i culturals, entre d'altres.

Són dos fenòmens migratoris que afecten la infància d'una manera diferent. Són dos fenòmens que requereixen d'una atenció especial per tal de garantir el compliment dels drets humans i dels drets dels infants, prioritzant el tractament dels infants com a tal i no com a emigrants. Actualment aquesta premissa no es compleix, ni des de les institucions amb la precària situació dels Menors Migrants No Acompanyats, ni des de la societat amb els prejudicis i estereotips que afecten els fills i filles de famílies immigrades.

L'actual crisi econòmica i social agreuja les situacions que afecten aquests infants, per la major precarietat social existent. Institucions educatives i socials, com la Fundació Pere Tarrés, treballen per protegir els drets d'aquests infants des de diferents àmbits d'acció.

Cal reconèixer l'existència d'aquests col·lectius i de les seves realitats, avui dia 18, Dia Internacional del Migrant. Aquests infants fan un viatge en el temps i en l'espai, un viatge ple de dificultats que hauríem de ser capaços d'evitar. La recent desapareguda escriptora i poetessa catalana, Joana Raspall, parlava d'un viatge als infants, que és bo de recordar en reconeixement a aquests infants: "Ho voldria entendre tot, fent un fantàstic viatge per un mar on fos escrit en cada gota un missatge" (*Com el plomissol*, 1998).

09

Gent gran i diversitat

Els reptes de la societat vers la nostra gent gran

1 d'octubre de 2013

Josep Oriol Pujol i Humet

Director general de la Fundació Pere Tarrés

Avui se celebra el Dia Mundial de la Gent Gran, un dels col·lectius que està prenent cada cop més rellevància en la societat actual per diversos motius. Som optimistes perquè una gran part de la població en les societats occidentals envella dignament. I ho afirmem conscients de les conseqüències de la crisi econòmica en força famílies. Ara bé, i com es constata el 2012 en el marc de l'Any Europeu de l'Envel·liment Actiu, el ràpid envelliment de la població Europea en les pròximes dècades genera veritables desafiaments:

- La soledat de les persones grans.
- La imprescindible solidaritat entre generacions.
- La perspectiva de gènere en el procés d'envelliment on la dona sol viure més i amb unes condicions econòmiques habitualment més precàries.
- L'exercici de la cura, l'atenció a la persona dependent.
- Les pensions i les rendes necessàries per a un manteniment digne del nivell de vida.
- La igualtat d'oportunitats, vinculada també a l'hàbitat urbà o rural, a l'habitatge o centre residencial en el qual es visquin els darrers anys de cadascú.

Malgrat la crisi que estem vivint, fruit de l'egoisme d'alguns privilegiats que controlen el món de les finances, volem tenir esperança en la naturalesa humana. De la solidaritat, dels valors que haguem integrat, de la rellevància que siguem capaços de donar al que alguns anomenen la tercera edat, sortiran pautes d'acció que promocionin la persona.

Tot i les noves formes de vida que ens porten a la deslocalització, la separació dins la família o l'ocupació intensiva del temps per la feina i el lleure, la persona sana no pot oblidar pares i familiars. És fonamental educar-ho com una responsabilitat que tenim fruit de l'estimació. Les noves tecnologies i les iniciatives socials de promoció són instruments que poden ser eficaços en la lluita contra la soledat de la qual parlàvem.

El sistema econòmic, fins i tot per fer-se sostenible, ha de generar un sistema equitatiu de distribució de rendes que aconsegueixi una solidaritat entre generacions, en tots els ordres i també en l'econòmic. Les pensions han de ser una de les grans prioritats de l'estat del benestar.

L'avanç de la dona en l'equitat és imparable. Queden espais en què cal avançar, com els òrgans de govern de les empreses o en algunes famílies, la distribució de les tasques, però el progrés humà és irreversible i també ho ha de ser en les diferències intergeneracionals i en les oportunitats equilibrades per a les persones grans. D'uns salaris equitatius, d'unes pensions de viudetat justes, d'una distribució patrimonial justa dins les famílies se n'ha de derivar una vellesa digna per igual.

És cert que la crisi econòmica ens ha fet prendre consciència dels límits del model d'estat del benestar, però també ho és que l'acabarem superant i que el nostre model és el de la societat del benestar. Estem convençuts que una societat més solidària, amb major capacitat d'iniciativa, més globalment responsable, formada per persones que integrin aquests valors, trobarà el punt d'equilibri per atendre amb dignitat la dependència com ho afirmaven respecte la solitud. I aquesta igualtat d'oportunitats es donarà també gràcies a un major equilibri territorial, on s'ha avançat ja molt, on la solidaritat interpersonal és més elevada quan no arriben els serveis garantits per l'administració.

Som, doncs, optimistes, en absolut ingenus, però creiem per damunt de tot en les persones.

La cohesió social tradicionalment explicada des de l'equilibri entre les diferències de classe passarà en un futur, i especialment a Europa, per la cohesió intergeneracional. Les persones grans, que estan demostrant una capacitat de solidaritat per sobre de les seves responsabilitats en el moment actual, han de poder assolir un nivell de vida autònoma i independent suficient. Uns majors criteris de justícia social i un repartiment més equitatiu del treball han de permetre als nostres grans no haver d'ajudar els fills des d'unes pensions prou minses.

La solidaritat passa també per una igualtat d'oportunitats entre les persones que viuen en diferents indrets del territori. Una societat massa urbana corre el risc

d'oblidar les necessitats dels que viuen en medis rurals poc poblats on també són imprescindibles determinats serveis.

Una societat madura, evolucionada, unes institucions nacionals fortes, de ben segur seran conscients de les necessitats de les persones grans. I ésser-ho no ha de suposar només uns serveis socials suficients, uns professionals ben formats i recolzats, unes pensions dignes o una sanitat pròxima i de qualitat, sinó molts més aspectes que sorgiran, probablement, de la iniciativa social i que han d'acompanyar la persona en la seva vida ordinària. Pensem en els espais de relació, en el necessari empoderament per a l'assumpció de responsabilitats en els àmbits en què es desitgi, en la necessària participació social de les persones grans quan hi ha tant a aportar, en la reciprocitat en l'ajuda intra i inter generacional...

Només des d'uns valors d'humanitat, de respecte, de solidaritat, serà possible sortir de l'atzucac actual i assolir majors nivells de benestar en un sentit ampli.

Mirant el barri amb altres ulls. Projecte d'alfabetització digital intergeneracional

26 de març de 2013

Anna Blázquez Abella

Cap de l'Àmbit d'Acció Digital de la Fundació Pere Tarrés

“**Mirant el barri amb altres ulls**” és una proposta educativa i de sensibilització que es desenvolupa des de l'àmbit d'Acció Digital de la Fundació Pere Tarrés. Gent gran i gent jove dels barris de Can Vidalet (Esplugues de Llobregat), Secà de Sant Pere (Lleida), la Llàntia i Cerdanyola (Mataró) treballen en un projecte comú relacionat amb la fotografia digital i el seu barri.

La iniciativa es basa en la metodologia d'aprenentatge-servei, que combina processos d'aprenentatge basats en les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) i el servei a la comunitat centrat en el foment de l'envelliment actiu i la superació de la soledat de la gent gran.

L'essència i el sentit d'aquest projecte són les persones que hi participen. Les TIC són l'eix transversal que desperta la curiositat de la gent gran i la gent jove, que comparteixen un mateix espai. Però alhora se'n deriven altres beneficis per a la nostra societat.

Projectes intergeneracionals com aquest fomenten el diàleg, la solidaritat i la cohesió social. S'aconsegueix trencar amb estereotips de les dues generacions i afavorir les relacions interpersonals basades en el respecte. Cada vegada que preguntem als joves què opinen de la gent gran del taller hi ha qui ens contesta: “em pensava que els avis eren uns avorrits, però ara veig que no”.

Conviden a la complicitat, a més de recuperar la història de vida com a patrimoni cultural. Els joves immigrants actuals i la gent gran immigrant de la primera generació tenen molts punts en comú. El jove es veu emmirallat i se sent identificat quan descobreix que la persona gran va haver de passar pel mateix període d'adaptació que està passant ell. La persona gran, alhora, entén el jove i l'acompanya en el seu procés d'adaptació.

Es comparteixen talents i recursos i s'evita l'exclusió social i la soledat. A més, de contribuir a l'autosuperació i al desenvolupament de les habilitats de lectura

i escriptura. Com el cas del Juan (68 anys). Ell ha començat a escriure aquest any, va a l'escola d'adults perquè de petit no va poder aprendre a llegir ni a escriure. Fa tres anys que participa en els nostres projectes d'alfabetització digital intergeneracional. Ara fa una setmana, com a iniciativa pròpia i per primera vegada, ens va enviar un document de text adjunt al seu correu amb els apunts sobre fotografia digital del taller.

El projecte "Mirant el barri" també ajuda la persona a conèixer-se a si mateixa i en relació amb els altres dins un mateix context. A l'autorealització col·lectiva i personal. Testimonis com el d'una jove participant de 15 anys en són una mostra: "tothom em tracta com una nena petita, diuen que no tinc remei, que des dels 3 anys sóc així i no canviaré. Però aquí és diferent, també puc dir la meua i m'escolten tant els de la meua edat com els avis". O el de la Concha que als seus 72 anys se sent orgullosa de poder aprendre a fer servir la seva càmera digital i poder captar en una foto la bellesa de la natura.

En definitiva, es posen en joc tant valors com molts altres elements d'aprenentatge, emocionals i actitudinals. Quan es dona protagonisme al col·lectiu i aquest se sent part important del procés, és quan s'aconsegueix un enriquiment mutu entre les dues generacions.

"Mirant el barri amb altres ulls" és una iniciativa de la Fundació Pere Tarrés que compta amb una subvenció del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat.

Us convidem a entrar al bloc per consultar els treballs fotogràfics que s'han fet en els diferents tallers: <http://mirantelbarri.peretarres.org/>

30 anys de LISMI i encara molt per fer

6 de febrer de 2012

Òscar Martínez

Professor del Grau en Educació Social i Treball Social
Expert en temes de discapacitat

D'aquí poques setmanes farà 30 anys de la publicació de la LISMI, la llei que suposadament hauria de regular la contractació de persones amb discapacitat per part de les empreses privades i públiques.

Després d'aquests 30 anys, les dades demostren que encara ens falta actitud i fermesa per poder dir i demostrar que som una societat realment responsable. Només hi ha un 30% d'empreses que segueixen les pautes marcades per la normativa. Tenir una llei des de fa 30 anys i no complir-la de forma tan clara deixa entreveure que potser a qui li correspongui hauria de tenir voluntat per fer-la complir. Ja no hi ha excuses creïbles després de tant de temps.

Fins i tot fa anys que la llei permet **mesures alternatives** per poder facilitar complir-la i, tot i així, no s'aconsegueix. En aquest sentit, diria que tots els governs en algun moment han fet saltar alguna notícia a premsa explicant que farien complir la LISMI, cosa que evidentment també es repeteix com a compromís en molts programes electorals.

De fet, quan s'intenta generar l'anomenat "**Ibex 35: 2010 DisCert España**" per saber l'estat de la qüestió entre les grans empreses (almenys en volum) quasi el 50%, després d'haver estat contactades diverses ocasions, ni tan sols fan públic si assoleixen o no les quotes que marca la llei. Potser estaria bé que la societat pogués accedir a aquestes dades per poder actuar en conseqüència i consumir uns productes o uns altres en funció de la responsabilitat social real.

A Catalunya hi ha nombroses entitats que hi treballen per acompanyar en els processos d'inserció laboral, com per exemple des del **projecte Aura**. Amb tot, les reticències, les pors i la incertesa encara pot més a la majoria d'empreses que el fet d'estar al marge de la llei i, sobre tot, de la responsabilitat social que correspon.

Hem d'anar, però, més enllà per aconseguir que, a més, hi hagi la **percepció per**

part d'algunes persones amb discapacitat que la seva contractació no només ve donada per l'obligatorietat de ser contractats per cobrir la quota establerta. Segur que ens sorprendria tot allò positiu que pot arribar a assolir una contractació d'aquestes característiques.

10

Comunicació i TIC

Les TIC, un estímulo educatiu

16 de novembre de 2012

Xavi Villalvilla

Periodista a Blogestudio Red de Medios
Professor de l'Escola de l'Esplai de la Fundació Pere Tarrés
Coordinador de la campanya Esplai Digital

La societat de la informació ha cimentat les bases d'una intensa força tecnològica que cal saber canalitzar cap a camins enriquidors i positius. Des d'una perspectiva social i educativa, les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) han esdevingut una eina que ha de ser necessàriament rellevant en el procés d'aprenentatge, coneixement i desenvolupament integral d'infants i joves. De fet, dins l'àmbit educatiu ja comença a utilitzar-se el concepte de **TAC (Tecnologies de l'Aprenentatge i el Coneixement)** referint-se als dispositius i eines tecnològiques com un element potenciador de l'aprenentatge, del treball en equip, de l'esperit d'iniciativa o de la participació.

Sota aquest prisma, les TIC ofereixen a tots els àmbits educatius i socials un element estimulador de l'aprenentatge que cal aprofitar. L'educació en el lleure és un dels espais on aquest factor positiu de les TIC pot assolir un grau més significatiu. El lleure educatiu disposa d'unes característiques en la seva metodo-

logia, objectius d'aprenentatge i configuració de l'espai educatiu molt particulars que afavoreixen l'entrada de les TIC. Ens referim, per exemple, a la possibilitat d'introduir elements innovadors a les activitats a l'esplai, a les colònies i camps, etc. L'essència creativa i pedagògica dels equips de monitors fa que la introducció de les TIC sigui un fet motivador per a infants i joves i enriquidor de les pròpies activitats.

Des del Moviment de Centres d'Esplai Cristians de Catalunya (Fundació Pere Tarrés) hem volgut incentivar aquesta actitud creadora, innovadora i pedagògica envers les noves tecnologies dedicant la campanya anual per als centres d'esplai del Moviment a les TIC sota el nom de l'**Esplai Digital**. Vehiculat a través de la web de la campanya, els centres disposaran de recursos i activitats per utilitzar a les activitats de l'esplai o eines per a millorar la seva gestió i organització interna. A més, la campanya es completarà amb altres accions durant el curs 2012-2013 amb les TIC com a protagonistes com són les trobades de monitors i adolescents (Joresco i Matxembrat), l'agenda del MCECC, el naixement del nou Estris.cat o la total renovació del software de gestió dels centres d'esplai, Gesplai.

En definitiva, cal apostar i aprofundir en l'ús de les noves tecnologies des del lleure educatiu per potenciar l'aprenentatge, la motivació i les experiències positives per a infants i joves i, també, per evitar qualsevol tipus d'exclusió social, discriminació o analfabetització tecnològica dels més petits. Ells, la coneguda generació digital, han de disposar d'un ús en igualtat de condicions de les noves tecnologies per al seu creixement i desenvolupament personal i professional, i l'educació en el lleure és un espai adient per oferir-los aquesta oportunitat.

La importància de la comunicació en les professions de l'acció social i l'educació

12 de setembre de 2012

Isabel Vergara

Cap de premsa de la Fundació Pere Tarrés

La comunicació hauria de formar part de les competències essencials dels professionals de l'àmbit de l'acció social i l'educació. Tanmateix fins ara són poques les iniciatives per incorporar-la en la formació i en l'exercici d'aquestes professions. En el mateix moment en què parlem de professionals que tracten amb persones, que atenen éssers humans, la comunicació ja esdevé un recurs fonamental. Però és especialment crucial quan es treballa amb persones que es troben en situacions de vulnerabilitat, com són els col·lectius als quals s'adrecen els professionals de l'acció social. A més, com que aquestes professions s'acostumen a exercir dins d'una institució, també troben en la comunicació una eina indispensable per relacionar-se amb el seu entorn: usuaris, familiars, territori, societat, institucions i administració. En aquest sentit, la comunicació té un doble vessant: la comunicació personal i la comunicació institucional.

La comunicació personal es refereix a aquella que realitza el mateix professional. Quan parla, atén, informa i orienta un usuari està comunicant amb el seu llenguatge. Tant amb el seu llenguatge verbal com amb el no verbal. Per llenguatge verbal s'entenen les paraules. Ningú no pot negar la importància que tenen les paraules que escollim en cada moment a l'hora de transmetre una informació, ni les que utilitza el nostre interlocutor. En aquest sentit, hi ha paraules que tranquil·litzen, paraules que ens posen en alerta, que exasperen, que ens fereixen, que ens agraden, que ens fan sentir menyspreats, que ens aporten confiança o que ens provoquen desconfiança. Per tant, a l'hora de relacionar-se amb un usuari o usuària, els professionals de l'acció social i l'educació han de ser ben conscients de les paraules que escullen en cada moment. Per això, també és interessant que coneguin eines i recursos efectius com ara el fet de fer servir un llenguatge positiu a l'hora de relacionar-se amb els altres. Junta-ment amb les paraules escollides en cada ocasió, un professional de l'educació o l'acció social ha de saber també utilitzar altres recursos del llenguatge verbal

com ara el to, la fluïdesa, el ritme o la velocitat a l'hora de parlar.

Però tot i que les paraules puguin semblar, d'entrada, la forma més evident de comunicació, sovint el llenguatge no verbal comunica més que el verbal. De fet, es considera que la comunicació no verbal suposa entre el 50 i el 70% dels missatges que emetem. En la nostra vida quotidiana estem acostumats a desxifrar els missatges que envia el cos de l'altre. Quantes vegades no hem interpretat que el nostre interlocutor està dient el contrari d'allò que expressen les seves paraules per la seva mirada, pels gestos, per l'expressió de la seva cara? Quantes vegades un professional de l'acció social no haurà de trobar-se amb un usuari que s'esforça per dir-li que tot va bé i que no té cap problema, quan li tremola la veu i els seus ulls baixos esquiven la mirada? O quantes vegades no es trobarà amb paraules aparentment amables que procedeixen d'una mirada desafiant i una veu agressiva i que, evidentment, són més una amenaça que una gentilesa. Això és així perquè els silencis, la postura, els gestos, l'actitud, la mirada, l'expressió de la cara poden canviar absolutament tot allò que les paraules diuen.

I si ser conscients d'aquesta comunicació i aprendre a desxifrar-la ja és important en la vida quotidiana, encara ho és més en una professió social que treballa amb les persones. Cal saber interpretar els missatges dels usuaris i al mateix temps ser conscients de la informació que nosaltres mateixos estem emetent.

És per això que seria interessant que la formació en comunicació formés part de la formació dels futurs professionals de l'acció social i l'educació, així com de la formació contínua dels que ja estan en actiu. Conèixer com funciona, els mecanismes, els recursos més eficaços en cada moment, saber com donar una informació sensible de manera efectiva, comprendre què intenta transmetre l'interlocutor poden ser eines que permetin donar una atenció educativa i social eficient i de qualitat.

En aquest sentit existeixen iniciatives interessants que comencen a treballar els aspectes comunicatius d'aquestes professions. Algunes entitats socials **realitzen cursos** per als seus treballadors i treballadores per potenciar i reforçar les seves habilitats comunicatives. També fa un parell d'anys que els alumnes de primer any de Grau en Educació Social i Treball Social de la Facultat Pere Tarrés tenen una assignatura que combina el treball teòric amb el pràctic per analitzar i conèixer els mecanismes de la comunicació.

Blocs, Comunicació 2.0 i Acció Social

19 d'abril de 2012

Òscar Martínez

Professor del Grau en Educació Social i Treball Social
Expert en temes de discapacitat

Treballar la comunicació en les formacions per a l'acció social és molt necessari, tal com explica Noelia Muñoz al seu bloc "[#edusotv](#)". Ha estat un dels temes inclosos i millorats en alguns dels plans d'estudi dels diferents graus. Tant en Educació Social com en Treball Social a la [Facultat Pere Tarrés](#) ho hem centrat en el primer curs, tot i que, lògicament, és un tema transversal a tota la carrera.

Al marge de la comunicació verbal, no verbal i escrita, apareixen des de fa temps tots aquells aspectes vinculats a internet i que tenen a veure directament amb aquest tema. Avui en dia la majoria d'entitats socials disposen d'algun espai a la xarxa. Cada una amb diferents models, alguns ja més interactius, d'altres encara una mica estàtics. Però, en general sembla que la tendència és a posicionar-se en l'espai virtual mitjançant les webs i, especialment, mitjançant les diferents xarxes socials.

Però l'acció social no es limita a la interacció que estableixen les diferents entitats amb la societat o els participants dels projectes. Cada vegada més, els professionals de l'acció social s'atreveixen a publicar en diferents espais d'internet.

En general, aquests espais ens permeten poder llegir reflexions fresques en referència a professions socials i fins i tot poder establir discussió amb els autors mitjançant la xarxa. Un dels valors importants d'aquests espais és precisament l'acte generós d'explicar nombroses situacions, dificultats, reflexions i decisions professionals per les quals, tots els qui ens dediquem a aquests àmbits, hem passat en algun moment. Així que, a més, ens ajuden a fer-nos entendre que no afrontem els nostres dilemes i discussions personals sols, si no hi ha la possibilitat de posar-les en comú i fins i tot d'establir debat al respecte.

Atesa la rellevància d'aquesta mena de treballs, des de la [Facultat Pere Tarrés](#) i conjuntament amb el [CEESC](#) hem volgut organitzar un acte de debat amb diferents propostes de blocs que considerem molt rellevants en la blocsfera de l'acció social i especialment de l'educació social.

Així doncs, sota el títol "[Comunicació 2.0 i Acció Social: Educablog i altres pro-](#)

jectes d’#Educació Social” hem convidat a compartir un espai amb estudiants i professionals interessats amb els autors dels següents blocs:

- Asier Félix, Iñigo Rodríguez i Raúl Luceño com a autors d’“Educablog”, que han traslladat al paper en forma de llibre com a *EducaBlog 2006 – 2011: De la Red al Papel*
- Montse Sánchez, amb el seu bloc “Educativa Social en apuros”
- Noelia Muñoz, amb “#edusotv”
- Jordi Bernabeu, amb el bloc que du el seu propi nom
- A més, cal destacar que també ens acompanyarà l’autor d’un dels blocs de referència, Sera Sánchez i el seu “Educativa Social en Alaska”

Podrem debatre amb ells, el dia de Sant Jordi (23 d’abril) a les 11h a la Facultat Pere Tarrés presencialment o bé seguint l’esdeveniment per Twitter amb el hashtag #acciosocial20.

La infància vista a través dels ulls dels mitjans de comunicació

9 de desembre de 2011

Nati Pareja

Tècnica de Comunicació de la Fundació Pere Tarrés

Un dels col·lectius que requereix més sensibilitat als mitjans de comunicació és la infància. El tractament de les notícies que informen sobre infants i joves ha de ser molt rigorós, acurat a les dades reals i contextualitzades, per no caure ni en el sensacionalisme ni tampoc en un paternalisme excessiu que no ajuda els menors. Però, saben els periodistes **com tractar aquestes notícies**? Coneixen els **drets dels infants**? Són conscients de la influència que exerceixen en la societat?

Moltes vegades la premsa reproduïx uns estereotips sobre els infants i joves, especialment dels col·lectius més vulnerables, que perpetuen els que veiem a les sèries de televisió o en altres programes que suposadament retracten “la realitat social”. Si ens creiem que la joventut actual és la representada en les sèries d'èxit que s'adrecen al públic més jove, estarem cometent un greu error. També hi ha una altra joventut, amb valors i ideals, que decideix compartir el seu temps, ajudant altres persones o col·laborant en projectes de millora de la societat.

Fa més d'un any la Taula de Comunicació i la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya va organitzar les **VII Jornades de Comunicació** per analitzar quin era el tractament i la presència dels joves als mitjans de comunicació. Entre els que hi vam participar estàvem representats diferents col·lectius que tractem amb la infància, des de les entitats del Tercer Sector, professionals de l'acció social i de lleure, periodistes i també representats de l'administració pública. Dels debats i tallers participatius va sorgir un decàleg de recomanacions adreçat als professionals de la informació per millorar el tractament que es dona als infants i joves. Propostes com aquesta ajuden els periodistes a trencar amb els estereotips erronis i a millorar la percepció de la societat.

Tres aspectes clau per captar el talent 2.0

16 d'agost de 2013

Ivan Dapena

Tècnic d'Equips Humans de la Fundació Pere Tarrés

La cara d'un jove de 23 anys en preguntar-li si ha comprat el diari de diumenge per mirar les ofertes de feina pot ser tot un poema. No ho hauria de ser, en canvi, la cara d'un entrevistador en preguntar-li quantes entrevistes ha fet per videoconferència, quantes ofertes de feina difon a [Twitter](#) o com cerca candidats a [Linkedin](#).

L'entorn canvia inexorablement. La societat i sobretot els joves utilitzen nous canals de comunicació (mòbils intel·ligents, internet, xarxes socials, aplicacions de missatgeria...), canals més interactius, ràpids i en constant evolució. Davant d'aquest panorama, els departaments de Recursos Humans tenim el repte de captar i atreure el talent, adaptant-nos a aquests nous canals i als nous llenguatges i tecnologies per poder arribar al talent 2.0. Només així podrem arribar aquella persona capaç d'adaptar-se a les noves tecnologies, que les utilitza per comunicar-se, per informar-se i evidentment per buscar feina.

Què cal fer per captar el talent 2.0?

Conèixer els nous canals de comunicació i utilitzar-ne els més adients: [LinkedIn](#), [Facebook](#), [Twitter](#), [Youtube](#), [Whatsapp](#)... Cada xarxa social, microblogging, aplicació de missatgeria està pensada amb un objectiu determinat i adreçada a un públic específic per satisfer una necessitat. Cal, doncs, conèixer les seves diferències i utilitzar-les en conseqüència. L'important no és la quantitat de llocs on ets sinó la qualitat en què hi ets. Estar per estar és contraproductiu, així que cal analitzar primer les necessitats de l'entitat i veure quina eina és més útil per captar el talent. És bàsic crear una bona xarxa de contactes i alimentar-la amb continguts de qualitat.

Millorar la comunicació amb els candidats: L'objectiu de les xarxes socials no és comunicar, sinó interactuar. Hem d'estar disposats a rebre preguntes, observacions, crítiques..., tot i que també "m'agrada", comparticions, retwits, follows i missatges d'agraïment si la feina es fa ben feta, amb constància, respecte, rigor

i sobretot sentit comú.

És important adaptar el missatge a cada xarxa social. Si ens fixem en Twitter, per exemple, és important la capacitat de síntesi (únicament 140 caràcters), però també hi ha altres elements diferenciadors (hashtags, trending tòpics, Follow Fridays...) amb els quals cal familiaritzar-se i adaptar-s'hi. Una oferta de feina no pot publicar-se igual a LinkedIn (xarxa social professional) que a Facebook (xarxa social generalista).

Potenciar l'employer branding. L'employer branding és la reputació d'una organització com a bon lloc per treballar. Implica donar a conèixer quin tipus d'entitat ets, quina és la teva missió, visió, objectius, tarannà. Explicar els avantatges de treballar a l'entitat, (bon clima laboral, flexibilitat horària, carrera professional, formació interna...). L'objectiu és aconseguir que els professionals del sector vulguin col·laborar amb la teva organització. Així com les entitats cerquem els professionals que millor encaixin a l'organització, aquests candidats també cerquen aquelles organitzacions que els fan més confiança. I les xarxes socials són l'eina ideal per incrementar l'employer branding entre el talent 2.0.

bloc.peretarres.org

www.peretarres.org

ISBN. 978-84-606-8226-4

 **FUNDACIÓ
PERE TARRÉS**